

III. Testarea pe descendenți și/sau colaterali

1. Se stabilește numele organismului sau al autorității responsabile de testare și numele autorității responsabile de calcularea și publicarea rezultatelor.

2. Se determină valoarea genetica a reproducătorului prin estimarea însușirilor unui număr adecvat de descendenți și, eventual, de colaterali, cu privire la:

a) caracteristicile producției de carne sau de creștere:

- se prezintă o descriere detaliată a metodei de control sau se face referire la aceasta ;

- descendenții și/sau colaterali trebuie obținuți și tratați fără discriminare;

- sunt recunoscute trei tipuri de teste după descendenți și/sau colaterali:

i) testarea centrală în stațiuni de testare după descendenți și/sau colaterali;

ii) testarea după descendenți și/sau colaterali planificată în cooperare cu ferme comerciale. Descendenții și/sau colaterali pentru testare trebuie să fie aleși din turme de asemenea manieră încât să fie posibilă o comparație între reproducători;

iii) datele colectate cu privire la carcasele identificate ale descendenților și/sau ale colateralilor.

b) caracteristicile producției de lapte:

- se stabilește modelul testului;

- femelele trebuie tratate fără discriminare;

- cantitatea și compoziția laptelui este inclusă în calculul valorii de ameliorare;

3. Descendenții și/sau colaterali pentru testare trebuie să fie obținuți fără discriminare. Toate datele relevante trebuie să fie utilizate pentru estimarea valorii de ameliorare a animalelor. Influențele diferite de valoarea genetică a tatălui trebuie să fie eliminate prin procedee adecvate în determinarea valorii sale de ameliorare.

4. Trebuie să fie precizate însușirile înregistrate (de exemplu sporul în greutate, conversia furajelor, calitatea carcasei, producția de lapte, compoziția laptelui, calitatea producției de lână, caracterele de reproducție, fertilitatea, prolificitatea, viabilitatea descendenților și/sau a colateralilor) sau orice alte date relevante.

5. Metoda utilizată pentru estimarea valorii de ameliorare trebuie să fie acceptată științific, conform principiilor zootehnice stabilite.

MINISTERUL AGRICULTURII, PĂDURILOR ȘI DEZVOLTĂRII RURALE

ORDIN**pentru aprobarea Normelor de apreciere a ovinelor și caprinelor de reproducție*)**

În temeiul art. 26 din Legea zootehniei nr. 72/2002, cu modificările ulterioare,

în concordanță cu deciziile Uniunii Europene 90/254, 90/255, 90/257 și 90/258,

având în vedere prevederile Ordinului ministrului agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale nr. 790/2005 privind delimitarea competențelor instituțiilor și organizațiilor implicate în transpunerea și implementarea legislației comunitare din domeniul zootehnic cuprinse în acquis-ul veterinar,

văzând Referatul de aprobare nr. 100.011 din 5 ianuarie 2006 al Direcției implementare politici de creșterea animalelor și procesarea produselor de origine animală,

în baza Hotărârii Guvernului nr. 155/2005 privind organizarea și funcționarea Ministerului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă Normele de apreciere a ovinelor și caprinelor de reproducție, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Agenția Națională pentru Ameliorare și Reproducție în Zootehnie „Prof. dr. G. K. Constantinescu”, în calitate de autoritate competentă, va duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

*) Ordinul nr. 22/2006 a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 146 din 15 februarie 2006 și este reprodus și în acest număr bis.

Art. 3. — La data intrării în vigoare a prezentului ordin se abrogă ordinele ministrului agriculturii, alimentației și pădurilor nr. 164/2003, nr. 177/2003, nr. 180/2003 și nr. 182/2003, publicate în Monitorul Oficial al României,

Partea I, nr. 240 din 8 aprilie 2003, precum și orice alte dispoziții contrare.

Art. 4. — Prezentul ordin va fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale,
Gheorghe Flutur

București, 20 ianuarie 2006.
Nr. 22.

ANEXĂ*

NORME DE APRECIERE A OVINELOR ȘI CAPRINELOR DE REPRODUCȚIE

SECȚIUNEA 1 ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA CONTROLULUI OFICIAL AL PRODUCȚIEI LA OVINE ȘI CAPRINE

CAPITOLUL I. Generalități

Art.1 Autoritatea competentă

(1) Agenția Națională pentru Ameliorare și Reproducție în Zootehnie este autoritatea competentă pentru acreditarea organismelor sau autorităților responsabile pentru controlul oficial al producției, calcularea și publicarea rezultatelor.

(2) Până la acreditarea organismelor prevăzute la alin. 1), autoritatea competentă va îndeplini următoarele atribuții:

- a) este responsabilă pentru activitatea de control oficial al producției;
- b) întreține și actualizează baza de date centrală;
- c) efectuează prelucrarea datelor, estimarea valorii de ameliorare, publicarea rezultatelor controlului oficial în buletinul anual de control;
- d) organizează și desfășoară activitatea de inspecție;

(3) La nivel județean atribuțiile de autoritate competentă sunt îndeplinite de unitățile pentru ameliorare și reproducție în zootehnie, care își desfășoară activitatea în conformitate cu reglementările legale în vigoare.

Art.2. Organizația de control

(1) Controlul oficial este efectuat de organizații de control acreditate care concesionează această activitate în conformitate cu legislația în vigoare.

(2) Activitatea de control oficial este finanțată din bugetul de stat, iar alocarea sumelor se face în baza contractului de concesiune.

(3) Principalele atribuții ale organizației de control sunt:

- a) verifică și aprobă cererile crescătorilor de animale privind preluarea animalelor în controlul oficial și asigură personalul necesar pentru efectuarea controlului oficial;
- b) întocmește graficul de control;
- c) execută controlul oficial în arealul pentru care este acreditată;
- d) transmite laboratorului zonal probele de lapte pentru analiza calitativă, însoțite de buletinul de control (opțional);
- e) instruește controlorii cu privire la tehnica efectuării controlului oficial;
- f) informează crescătorii de animale asupra obligațiilor ce le revin, conform prevederilor prezentelor norme;
- g) constituie baza de date și transmite datele în baza de date a organismului sau autorității acreditate pentru calcularea și publicarea rezultatelor, în conformitate cu normele în vigoare;

h) transmite crescătorilor de animale rezultatele controlului oficial, după fiecare control efectuat în fermă, pentru a ajuta la realizarea unui management mai eficient în fermă.

(4) Până la preluarea controlului oficial de către organizațiile de control, acesta va fi efectuat, în continuare, de către personalul unităților pentru ameliorare și reproducție în zootehnie.

*) Anexa este reprodusă în facsimil.

Art. 3 Controlorii

(1) Controlorii vor fi selecționați în principal, dintre persoane cu studii de specialitate (medii sau superioare) din localitățile unde se află fermele care solicită efectuarea controlului oficial. Aceste persoane trebuie să ofere garanția că pot să-și exercite funcția în conformitate cu prezentele norme.

(2) Controlorii trebuie să cunoască tehnica de executare a controlului oficial și să fie prezentați fermierilor unde urmează să-și desfășoare activitatea, de către responsabilul organizației de control.

(3) Controlorul este responsabil în primul rând de executarea regulamentară a controalelor în toate fermele pentru care a fost nominalizat.

(4) Controlorul confirmat în funcția sa - în sensul prezentelor norme - primește un număr (cod) care va fi aplicat pe toate documentele emise de acesta.

(5) Controlorul este obligat să participe la toate cursurile de instruire privind efectuarea controlului oficial la care este convocat.

(6) În ce privește condițiile de angajare, controlorul este supus legislației muncii, putând fi angajat cu norma întreagă, cu fracțiuni de normă, sau alte forme legale, în funcție de numărul de animale din fermele în care execută controlul oficial.

Art.4 Drepturile și obligațiile crescătorilor

(1) Crescătorul care dorește să-și supună efectivul de oi/capre controlului oficial al producției trebuie să depună o solicitare scrisă la organizația de control acreditată să efectueze controlul oficial, în care va menționa și metoda de control care să fie aplicată.

(2) Crescătorul este liber să aleagă una din metodele de control aprobate.

(3) Crescătorii care solicită intrarea în controlul oficial al producției trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a) toate oile/caprele din fermă să fie individualizate și înregistrate conform sistemului oficial;

b) să utilizeze înșămânțarea artificială, monta naturală autorizată sau transferul de embrioni, ca metodă de reproducție pentru efectivele din fermă;

c) să permită efectuarea controlului oficial la întregul efectiv de animale din fermă.

(4) La intrarea în controlul oficial, fiecărei ferme i se atribuie un cod. Atribuirea mai multor coduri este exclusă, chiar dacă efectivul de oi/capre aparținând fermei este împărțit între mai mulți proprietari.

(5) O fermă poate fi retrasă în orice moment din controlul oficial. Crescătorul va anunța aceasta în scris cu cel puțin 30 zile înaintea ultimului control obișnuit. Controlul poate fi reluat, la cererea crescătorului, după cel puțin 12 luni.

Art.5. Restricții

(1) Controlul oficial se efectuează de către controlori străini de fermă. Sunt excluse:

a) persoanele care lucrează în fermă sau care trăiesc în comunitate cu proprietarul animalelor;

b) persoanele interesate financiar în fermă;

c) rude pe linie ascendentă sau descendentă de gradul I.

(2) Crescătorii care solicită una din metodele de control oficial care permite efectuarea controlului de către crescător, vor fi autorizați pentru efectuarea controlului oficial în ferma proprie, de către organizația de control, după efectuarea cursurilor de instruire și nu vor beneficia de plata manoperei de control oficial.

CAPITOLUL II Finanțarea controlului

Art.6 Cheltuieli pentru controlul oficial

Cheltuielile pentru controlul oficial al producției se suportă din fonduri bugetare, conform prevederilor art. 35, alin (1) lit. a) și b) din Legea zootehniei nr. 72/ 2002.

Art. 7 Contribuții publice

(1) În bugetul Ministerului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale sunt prevăzute fondurile necesare pentru:

- manopera de cântărire și înregistrare a producției de lapte;
- manopera de recoltare și transport a probelor de lapte (opțional);
- achiziționarea cântarelor și pipetelor de lapte;
- achiziționarea flacoanelor și ambalajelor pentru probe de lapte (opțional);
- conservanții pentru lapte (opțional);
- controlul calității laptelui (% grăsime și % proteină) (opțional);
- manopera pentru controlul producției de carne;
- manopera pentru controlul oficial al producției de lână;
- manopera pentru controlul oficial al producției de pielicele;
- dezvoltarea și întreținerea sistemului informatic;
- constituirea bazei de date;
- achiziționarea formularelor tipizate;
- tipărirea și expedierea către crescători a buletinelor și documentelor oficiale;
- estimarea valorii de ameliorare.

Art. 8 Contribuții extrabugetare

(1) Contribuția crescătorilor care solicită servicii suplimentare celor prevăzute în prezentul regulament.

(2) Alte fonduri atrase, în conformitate cu prevederile legale.

SECȚIUNEA 1.1 CONTROLUL OFICIAL AL PRODUCȚIEI DE LAPTE**CAPITOLUL III Controlul producției de lapte la ovine****Art. 9 Definirea caracteristicilor producției de lapte**

(1) Durata alăptării corespunde perioadei în care mieii sunt alăptați de către oaia mamă sau perioadei de alăptare și muls. Dacă mieii au supt doar în faza colostrală, durata alăptării se consideră a fi zero. Dacă există o perioadă inițială de alăptare, producția de lapte din aceasta este egală ori cu cantitatea de lapte supt în cazul în care nu a existat muls de golire ori cu cantitatea de lapte muls plus laptele supt, dacă a existat și muls de golire.

(2) Durata perioadei de muls corespunde cu intervalul de timp scurs de la înțarcarea mielului până la încheierea lactației.

(3) Durata lactației este egală cu suma, în zile, a perioadei de alăptare (alăptare + muls) și a celei de muls; deasemeni, este diferența, în zile, între data fătării și data încheierii lactației.

(4) Producția totală de lapte este producția de lapte obținută în cazul lactației cu muls de la fătare (fără perioada de supt).

(5) Totalul de lapte muls este producția de lapte din perioada mulsului în cazul lactației cu muls după perioada de supt.

(6) Totalul de lapte muls și supt este suma producției de lapte din perioada de supt (lapte supt sau lapte muls și supt) plus totalul laptelui muls.

(7) Numai producția de lapte din timpul mulsului poate fi parte a înregistrării de lapte în fermă. Dacă perioada suptului este diferită de zero, producția de lapte a oii ia în considerare mulsul de după înțarcare și durata acestei perioade (care începe odată cu înțarcarea mieilor și se termină la încheierea lactației).

Art. 10 Producția totală de lapte și producția de referință

(1) Producția de lapte se calculează pentru perioada de muls, care poate începe după fătare sau după o perioadă de supt.

(2) Organizația de control stabilește durata standard a lactației pentru fiecare rasă sau categorie de oi, în funcție de sistemul de creștere practicat.

(3) Durata standard a lactației trebuie declarată la publicarea rezultatelor.

Art.11 Mulsul de la fătare

(1) Oile sunt mulse după fătare (odată ce se termină faza colostrală). Durata lactației și durata perioadei de muls după înțârcare sunt egale (nu se înregistrează faza colostrală). Producția de lapte de după înțârcare este egală cu cea din timpul lactației.

Art.12 Mulsul după o perioadă de supt

(1) Oile sunt mulse după o perioadă de supt sau după una care combină mulsul și suptul. Producția de lapte de după înțârcare este mai mică decât producția totală de lapte muls și supt: numai faza descendentă a curbei de lactație este înregistrată în aproape toate cazurile, iar vârful lactației cade în perioada suptului inițial. Durata perioadei de muls de după înțârcare este egală cu cea a lactației minus cea a suptului.

Art. 13 Metode de control

Metoda A: Toate controalele sunt efectuate de către un reprezentant oficial al organizației de control.

Metoda B: Toate controalele sunt efectuate de fermier sau reprezentantul său.

Sunt recunoscute ca oficiale și metodele de control în care nu sunt controlate toate mulsoarele. Dacă o fermă este controlată la un control la mulsoarea de seară și la controlul următor la mulsoarea de dimineață, se folosește simbolul T (muls alternativ), dacă ferma este controlată la aceeași mulsoare la fiecare control se folosește simbolul C (muls corectat).

Art.14 Animalele ce se supun controlului.

(1) Crescătorii pot avea animalele grupate în una sau mai multe turme. Turmele care sunt cuprinse în control trebuie să fie separate de turmele care nu sunt în control. Este interzis ca în turmele aflate în control să se introducă alte animale în perioada de lactație.

Pentru oile aflate în control într-o turmă se ține un inventar de la începutul lactației până la încheierea acesteia.

În momentul în care se execută controlul producției la o turmă, se controlează toate oile, cu excepția celor care alăptează.

Dacă un fermier își pastrează oile o parte a anului în turma altui fermier, aceste animale nu se cuprind în control.

Art.15 Primul control

(1) Ziua primului control pentru turmă este situată în intervalul cuprins între ziua 4 și ziua 15 după începerea mulsului pentru întreaga turmă.

(2) Primul control al producției de lapte pentru o oaie este situat în primele 35 de zile de la separarea completă de miei, cu o toleranță de 17 zile. În consecință, diferența, în zile, de la fătare până la primul control al unei oi este egală cu durata perioadei de alăptare plus 52 de zile (35 + 17). Dacă această diferență este mai mare decât cea descrisă mai sus, pentru animalul respectiv nu se calculează lactațiile (este exclus din control).

Art.16 Frecvența și numărul controalelor

(1) Frecvența și numărul controalelor pentru turma. În cazul controlului ambelor mulsoari zilnice, intervalul, în zile, între cele două controale succesive este de 30 de zile (cu limite între 28 și 34 zile) pentru metoda A4, B4, sau 36 până la de 42 zile pentru metoda A5, B5, A6, B6,. Dacă se controlează doar una dintre cele două mulsoari zilnice (metoda AT, BT, AC sau BC) intervalul mediu între controale este de 30 zile. Metoda A4 este metoda standard.

(2) Intervalul maxim între două controale succesive pentru aceeași oaie este de 70 zile (2 x 35). Dacă intervalul între două controale este mai mare de 70 de zile, se întrerupe controlul pentru oaia respectivă.

(3) Organizația de control poate stabili numărul de înregistrări lunare precum și intervalul maxim dintre primul și ultimul control în perioada de lactație.

Art. 17 Tipul controlului și exprimarea rezultatelor

(1) Singurul control obligatoriu este cel cantitativ (cantitatea de lapte). Testele asupra compoziției chimice sau testele calitative sunt opționale. Controlul cantitativ se referă la cantitatea de lapte produsă de o oaie, în condiții normale de fermă, indiferent de sistemul de muls folosit.

(2) Dacă mulsul este mecanic se recomandă să nu se ia în considerare volumul individual de lapte colectat din ultimele jeturi. Dacă producția din ultimele jeturi este înregistrată, este necesar să fie menționată în prezentarea rezultatelor.

(3) Laptele este măsurat la două mulsoari din ziua de control (metoda A și B) sau la una din mulsoari, alternativ, la un control la mulsoarea de seară iar la controlul următor la mulsoarea de dimineață (metoda de control AT și BT) sau la aceeași mulsoare la fiecare control (metoda AC și BC).

(4) Laptele este măsurat gravimetric (grame). Cantitatea minimă zilnică testată este de 200 g, cu o eroare de maxim 40 g. Dacă în ziua de control se înregistrează o cantitate de lapte mai mică de 200 g, lactația oii este considerată încheiată.

(5) Cu ocazia controlului, se verifică dacă animalele sunt înmatriculate după sistemul oficial și se verifică datele privind organizarea împerecherilor, evidența fătărilor, verificarea filiației materne/paterne pe baza duratei medii a gestației.

Art.18 Clauze de calculare a lactatiei

(1) Pentru întreaga turmă fermierul trebuie să adopte o singură metodă de înregistrare a laptelui pentru perioada lactației.

(2) Pentru fiecare oaie producția totală de lapte se calculează folosind metoda Fleischmann sau o altă metodă cu acuratete echivalentă, fiind raportată, în funcție de perioada de muls, la perioada lactației de la fătare până la încheierea lactației sau de la întărcare până la încheierea lactației.

(4) Mulsul de la fătare: se calculează producția totală de lapte pe lactație și durata corespondentă a lactației (diferența dintre data încheierii lactației și data fătării).

(5) Mulsul după o perioadă de supt: se calculează producția de lapte de după întărcare și durata corespunzătoare perioadei de muls (diferența între data încheierii lactației și cea a întărcării).

(6) Procedura de calcul trebuie descrisă la publicarea rezultatelor.

Art.19 Dispoziții opționale

(1) Controlul calitativ este opțional. Un asemenea test se poate face în scop experimental în cadrul unei scheme de selecție integrată sau poate fi parte a controlului oficial. Procedura testului calitativ este descrisă de fiecare organizație oficială: obiectivele, frecvența, metoda, categoriile de oi, procentajul și măsurile de supraveghere ulterioare. Analiza conținutului de proteine și de grăsime trebuie făcută din aceeași mostră ca și înregistrarea cantitativă.

Art.20 Prezentarea rezultatelor

(1) Producția totală de lapte echivalează cu producția totală de lapte pe lactație în cazul mulgerii de la fătare sau cu producția de lapte în perioada de mulgere în cazul mulgerii după alăptare.

(2) Perioada de muls echivalează cu durata lactației în cazul mulgerii de la fătare sau cu durata perioadei de muls în cazul mulgerii după alăptare.

(3) Este obligatorie prezentarea următoarelor rezultate pentru fiecare rasă, an sau perioadă de muls.

(a) Informații referitoare la controlul producției de lapte:

- organizația ce răspunde de efectuarea controlului;
- metoda de control folosită;
- unitatea de măsură pentru cantitatea de lapte;

- tipul echipamentului de control folosit ;
- organizația responsabilă de calcularea lactațiilor;
- data încheierii lactației: reală sau calculată și specificarea procedurii de calcul pentru data încheierii lactației calculată;
- data înțărării mieilor (în caz ca există o perioadă de supt): reală sau calculată, indică durata medie a perioadei de supt;
- numărul minim de teste de lapte pe oaie, pentru calculul producției de lapte pe lactație;
- calcularea producției de lapte, bazată pe durata reală sau standard a mulsului;
- publicarea duratei mulsului: formula de calcul (diferența dintre date) ;
- existența ajustărilor pentru producția de lapte: tip și descriere (exemple de ajustări cu privire la vârstă, data fătării, etc) ;

- existența sistemelor de supraveghere (tip și descriere).

(b) Informații referitoare la turmele în controlul producției de lapte:

- numărul de ferme în control (anual);
  - numărul de oi în aceste ferme (inventar la fătare);
  - numărul de oi lactante în aceste ferme (producția de lapte calculată);
  - ce sistem de mulgere este folosit:
    - sistemul I: mulgere de la fătare, sau
    - sistemul II: mulgere după o perioadă de alăptare;
  - în cazul sistemului II: durata medie a perioadei de supt (în zile) și descrierea detaliată a fazelor inițiale de supt sau de supt și muls;
  - descrierea obiectivelor reproducției: una sau mai multe fătări pe perioada de muls, vârsta la prima fătare;
  - sistemul de muls: mecanic (% de ferme și oi) sau manual (% de ferme și oi);
  - rezultatele controlului: producția totală de lapte și durata, producția medie zilnică.
- Dacă este posibil, rezultatele din producția de lapte sunt prezentate pentru toate lactațiile, în acord cu numărul lactațiilor, fără nici o ajustare.

(c) Informații referitoare la animale: în mod obligatoriu pentru fiecare lactație se vor publica următoarele:

- numărul matricol al oii;
- vârsta la fătare;
- numărul lactației sau categoria de vârstă;
- în cazul alăptării, durata perioadei de alăptare;
- producția totală de lapte (fără corecții);
- durata perioadei de muls;
- producția medie zilnică.

Dacă este posibil, se pot publica și a alte rezultate:

- diferența (în zile) dintre data fătării și data primului test;
- maximum de lapte înregistrat (cu stadiul lactației);
- număr total de teste lunare;
- o producție de referință (și durata standard aleasă).

Art.21 Rezultatele înregistrărilor opționale

(1) Informații referitoare la controlul calitativ:

- obiectivele controlului calitativ (experimental sau selecție);
- descrierea procedurii de recoltare a probelor;
- metodologia de control folosită: mulsorile controlate, frecvența controalelor, categoriile de oi controlate;
- rezultate: procentajul de animale în controlul calitativ față de cele în controlul cantitativ;
- analize: tipul și metodele de analiză, unitățile de măsură folosite;
- calculele efectuate: descrierea tipurilor de calculații și publicarea rezultatelor;
- prezentarea rezultatelor medii – rasă, turmă și oaie;
- existența unui sistem de supracontrol: tip și descriere.

(2) Rezultate de reproducție:

- descrierea generală a sistemului de reproducție (se disting două sisteme: o fătare pe an sau mai multe fătări);
- descrierea metodei de reproducție folosită: estrus indus și însămânțare artificială, estrus indus și montă dirijată, montă naturală;
- vârsta medie la prima fătare, în funcție de metoda de reproducție;
- descrierea perioadei de fătare (frecvența) pe grupe de vârstă și metoda de reproducție;
- fertilitatea medie obținută pe grupe de vârstă și metoda de reproducție;
- prolificitatea medie pe grupe de vârstă și metoda de reproducție.

(3) Alte rezultate opționale: se pot furniza și alte rezultate grupate pe rasă, turmă sau oaie, astfel:

- rezultatul cântăririi mieilor la fătare sau înțarcare;
- rezultatul cântăririi oilor la fătare sau la înțarcarea mieilor;
- cauzele reformei;
- frecvența mamitelor.

CAPITOLUL IV Controlul producției de lapte la caprine

Art.22 Organizarea înregistrării

(1) Controlul oficial cuprinde următoarele înregistrări:

- identificarea animalelor, conform sistemului oficial;
- controlul producției de lapte;
- verificarea controlului producției de lapte prin inspecția periodică a fermelor;
- organizarea controlului montelor, folosirea registrului de fătare.

(2) Identificarea iezilor trebuie făcută în maximum 30 de zile de la naștere.

(3) Se supun controlului toate caprele mulse în ziua înregistrării laptelui.

Art.23 Metode de control și durata lactației

(1) Durata minimă a lactației trebuie să fie de 150 de zile și maximum de 240 de zile.

Durata aleasă trebuie declarată de către organizația de control.

(2) Operațiuni de înregistrare a laptelui:

- stabilirea intervalului ales;
- modul de înregistrare a cantității de lapte:

- de către un reprezentant oficial al organizației de control (metoda **A**):

Intervalul de control (ore)	Intervalul mediu de control (zile)	Număr de înregistrări pe an	Simbol
24	14	26	A₂
24	21	17	A₃
24	28-34	11-13	A₄
24	36	10	A₅
24	42	8-9	A₆
Inregistrare alternativă dimineața/seara	30	12	A₇

Metoda **A₄** este considerată standard .

- de către proprietar sau de către un oficial în colaborare cu proprietarul (metoda **B**):

Intervalul de control (ore)	Media pe un interval de zile	Număr de înregistrări pe an	Simbol
24	30	12	B

(3) În cazul vacanțelor anuale, controlul oficial al producției de lapte poate fi suspendat pe o perioadă care nu depășește 75 de zile pentru fiecare capră și/sau pentru

toată turma. În cazul restricțiilor veterinare în zonă, înregistrarea poate fi suspendată pentru o perioadă de până la 100 de zile.

(4) În absența alăptării, primul control nu trebuie efectuat înainte de a 10-a zi de la fătare. În cazul alăptării, controlul trebuie să înceapă după a 40-a zi de la fătare, caz în care calculul producției de lapte se face începând cu a 40-a zi după fătare.

(5) Pentru estimarea producției de lapte pe lactație trebuie efectuate minim trei controale.

(6) Pentru a estima producția de lapte în perioada dintre ultima înregistrare și înțârcare, se înmulțește producția cu un număr de zile egal cu jumătate din intervalul ales.

Art.24 Publicarea rezultatelor

(1) Producția de lapte se exprimă în kg. Cantitățile de lapte pot fi măsurate cu ajutorul oricărui instrument cu o precizie de 20 g.

(2) Cantitatea de lapte rezultată din ultimele jeturi nu se include. Determinarea conținutului de grăsime sau de proteine este opțională.

Art. 25 Stabilirea greutății laptelui, a conținutului de grăsime și proteină și metodele de calcul a lactațiilor

(1) Echipamentul folosit pentru cântărirea laptelui trebuie verificat, dacă este posibil, de către o agenție guvernamentală corespunzătoare.

(2) Conținutul în proteină și conținutul de grăsime se determină din aceleași mostră de lapte. Mostrele trebuie luate după ce laptele muls de la o singură capră a fost bine amestecat. Analiza mostrelor de lapte trebuie efectuată în termen de 24 de ore de la recoltare. Dacă este folosit un conservant, acesta nu trebuie să influențeze analizele mostrei.

(3) Echipamentul folosit pentru determinarea conținutului în grăsime și proteină trebuie supus unor verificări conform standardelor în vigoare.

(4) Cantitatea totală de lapte și procentul de grăsime și/sau proteine vor fi calculate prin una dintre următoarele metode sau printr-o altă metodă care asigură o acuratețe echivalentă.

a) Metoda nr.1: pentru fiecare interval dintre două controale succesive se face un calcul separat al cantității de lapte produs, înmulțind cantitatea de lapte din ziua de control cu numărul de zile din intervalul respectiv. Prin însumarea producțiilor din acele intervale, se obține totalul laptelui produs în întreaga perioadă de lactație. Cantitatea de grăsime și proteine se obține în același mod.

Procentul mediu de grăsime și proteine din lapte este obținut prin înmulțirea cantității de grăsime și proteină (în kg) cu 100 și împărțirea rezultatului la cantitatea totală de lapte (în kg).

b) Metoda nr.2: pentru fiecare interval dintre două controale succesive se face un calcul separat prin însumarea cantității de lapte înregistrate la cele două controale și împărțirea la doi. Rezultatul este înmulțit cu numărul de zile dintre cele două controale. Producția de lapte din timpul lactației se obține prin însumarea producțiilor din toate intervalele.

(5) Cantitatea de grăsime și proteine se obține în același mod.

(6) Procentul mediu de grăsime și proteine se obține folosind metoda 1.

(7) În cazul suspendării controalelor o perioadă de până la 100 de zile, perioada de lactație necontrolată poate fi estimată făcând media între cantitatea de lapte înregistrată la controlul precedent și ulterior, sau printr-o altă metodă corespunzătoare.

SECȚIUNEA 1.2 CONTROLUL OFICIAL AL PRODUCȚIEI DE CARNE

CAPITOLUL V. Metode de control și calculul performanțelor

Art.26 Scopul controlului oficial al producției de carne

(1) Prezentele norme reprezintă minimumul de cerințe pentru controlul oficial al performanțelor de carne în scopul managementului fermei și evaluării genetice a animalelor.

(2) Prezentele norme sunt aplicabile pentru controlul oficial al performanțelor de carne la diferite rase și sisteme de producție.

Art. 27 Metode de control

(1) Sunt recunoscute metodele de control A și B.

(2) Controlul oficial al producției de carne necesită un sistem de identificare și înregistrare a mieilor, care include:

- identificarea animalului;
- data nașterii;
- rasa;
- numărul de ordine al fătării prin care i s-a dat naștere;
- sexul;
- identificarea părinților;

- tipul de montă din care a fost obținut sau tipul de produs (produs din fătare cu un singur produs sau gemelară, embriotransfer);

- identificarea fermei unde a fost născut

(3) Controlul oficial poate fi organizat în următoarele tipuri de unități

- a) stațiuni de testare;
- b) ferme comerciale;
- c) abatoare;

Art. 28 Controlul oficial în stațiunile de testare

(1) În stațiunile de testare se organizează controlul oficial al performanțelor proprii pentru masculii destinați reproducției, în vederea estimării valorii de ameliorare a acestora.

(2) Condițiile în care se desfășoară testarea individuală a masculilor trebuie să fie asemănătoare cu condițiile în care vor fi crescuți descendenții, pentru ca testul să fie mai eficient, în termeni de valoare de ameliorare așteptată.

(3) Masculii testați pot fi din rase specializate pentru producția de lapte, rase mixte sau rase specializate pentru producția de carne. Masculii pot fi destinați pentru folosire la însămânțare artificială sau montă naturală.

(4) Control oficial se efectuează obligatoriu prin metoda de control A.

(5) Masculii pentru testare trebuie introduși în stațiune la o vârstă cât mai mică, dar nu mai târziu de vârsta de 2 luni.

(6) Perioada de testare cuprinde două etape:

- etapa I - pretestarea, care durează minimum 4 săptămâni de la data introducerii în stațiune;

- etapa a II-a - testarea propriu zisă, care se încheie la vârsta de 5 luni, +/-0,5 luni.

(7) Masculii în testare se grupează în serii de contemporani de minimum 15 capete, a căror diferență de vârstă nu trebuie să depășească 1 lună.

(8) Masculii dintr-o serie de contemporani trebuie să provină din mai multe ferme cuprinse în controlul oficial al producției, din mame de berbeci sau țapi și împerecheri nominalizate.

(9) Pentru fiecare mascul din controlul oficial trebuie înregistrate următoarele date:

- identificarea animalului;

- data cântăririi la începutul perioadei de testare;
- greutatea vie la începutul perioadei de testare;
- data cântăririi la încheierea testării;
- greutatea vie la încheierea testării;

(10) Greutatea vie reprezintă media a cel puțin 2 cântăriri făcute în două zile succesive.

(11) Performanța de referință este sporul mediu zilnic care se calculează prin formula.

$$\text{Sporul mediu zilnic} = (W_2 - W_1) \times 1000 / (V_2 - V_1)$$

în care:

V_1 este vârsta în zile la începutul testării;

V_2 este vârsta în zile la sfârșitul testării;

W_1 greutatea vie la începutul testării;

W_2 greutatea vie la sfârșitul testării;

(12) La terminarea testării se apreciază, prin punctaj (note) dezvoltarea musculaturii și scheletului precum și capacitatea funcțională.

Art. 29 Controlul oficial în fermele comerciale

(1) Datele sunt colectate în ordinea obținerii lor, pentru a furniza informații utile fermierilor privind managementul fermei și pentru evaluări genetice după performanțe proprii și descendenți.

(2) Animalele introduse în testare pot fi tineret mascul și femel până la vârsta de 5 luni, care provin din încrucișare între rase specializate pentru producția de lapte și rase specializate pentru producția de carne, ori din rase pure de lapte sau rase pure de carne.

(3) Controlul oficial se efectuează prin metoda de control A sau B.

(4) Pentru fiecare animal controlat trebuie înregistrate următoarele date:

- identitatea animalului;
- data cântăririi la începutul perioadei de testare;
- greutatea vie la începutul perioadei de testare;
- data cântăririi la sfârșitul perioadei de testare;
- greutatea vie la sfârșitul perioadei de testare ;
- identitatea fermei;

(5) Intervalul dintre prima și ultima cântărire trebuie să fie de cel puțin 2 luni (60 zile).

(6) La sfârșitul perioadei de testare se apreciază, prin punctaj (note) dezvoltarea musculaturii și scheletului precum și capacitatea funcțională.

(7) Performanța de referință este sporul mediu zilnic (SMZ), care se calculează prin formula:

$$\text{SMZ} = 1000 \cdot (W_2 - W_1) / (V_2 - V_1)$$

în care:

V_1 este vârsta în zile la începutul perioadei de testare;

V_2 este vârsta în zile la sfârșitul perioadei de testare;

W_1 este greutatea vie la începutul perioadei de testare;

W_2 este greutatea vie la sfârșitul perioadei de testare.

Art. 30 Controlul oficial în abatoare

(1) Rezultatele comerciale la sacrificare sunt înregistrate în mod obișnuit de către abatoare pentru a veni în întâmpinarea unor cerințe prevăzute în diferite reglementări. Aceste informații sunt obținute în mod obișnuit pentru utilizări comerciale .

(2) Datele înregistrate nu reprezintă performanțe corespunzătoare unei testări în câmp, dar ele pot fi considerate performanțe ale controlului oficial al producției de carne.

(3) Datele sunt colectate în ordinea producerii lor și sunt utilizate pentru managementul fermei și pentru evaluările genetice după descendenți.

(4) Animalele controlate pot fi tineret mascul și femel până la vârsta de 5 luni, care provin din încrucișare între rase specializate pentru lapte și rase specializate pentru carne, ori din rase pure de lapte sau rase de carne.

(5) Control oficial se efectuează obligatoriu prin metoda de control A.

Carcasele trebuie să fie cântărite și clasificate în funcție de sistemul oficial național.

(6) Datele trebuie să se obțină de la toate animalele sacrificate din același grup de animale ținute pentru același scop, în aceeași locație.

(7) Pentru fiecare animal controlat trebuie înregistrate următoarele:

- identitatea animalului;
- identitatea abatorului;
- data sacrificării;
- greutatea comercială oficială a carcasei;
- identitatea fermei de finisare;

(8) Performanța de referință este sporul net zilnic (SNZ), adică greutatea netă a carcasei pe zi-vârstă, calculat după următoarea formulă:

$$\text{SNZ} = (1000 \cdot W) / V$$

în care:

V este vârsta la sacrificare, în zile;

W este greutatea comercială a carcasei, în kg;

SECȚIUNEA 1.3 CONTROLUL OFICIAL AL PRODUCȚIEI DE LÂNĂ

CAPITOLUL VI Tehnica efectuării controlului

Art. 31 Insușiri apreciate

(1) Producția de lână se apreciază pe baza unor însușiri cantitative și a unor însușiri calitative. Principalele însușiri cantitative sunt: cantitatea de lână, lungimea suviței și finețea fibrelor. Principalele însușiri calitative sunt: ondulațiile fibrelor, uniformitatea, mătăsozitatea, luciul și culoarea lânii, forma suviței și raportul dintre păr și puf din șuviță.

(2) Controlul producției de lână are în vedere executarea obligatorie a determinărilor privind cantitatea de lână, lungimea șuviței și finețea fibrelor. Aprecierea celorlalte însușiri este opțională.

(3) Controlul producției de lână la ovinele cuprinse în controlul oficial se efectuează la fiecare tundere și se înregistrează în evidențele de selecție. Cantitatea de lână se determină imediat după tundere prin cântărirea cojocului – lâna brută – fără codina încărcată cu pământ. Lâna miță nu se adaugă la cantitatea de lână de la tunsul de baza. Cântărirea se face cu cântarul zecimal, cu o exactitate de 0,1 kg. Când ovinele adulte au pierdut lână, sau o parte din lână, cantitatea de lână tunsă în anul curent nu se înregistrează. La tuns se înregistrează individual cantitatea de lână obținută fizic.

(4) Lungimea șuviței se determină cu cel mult patru săptămâni înaintea tunsului de baza și se definitivează la al doilea tuns. Măsurarea se face cu riglă metrică, cu o precizie de 0,5 cm. Se măsoară lungimea lânii neîntinse, la mijlocul spetei. Pentru determinarea corectă a lungimii suviței se va proceda la formarea, cu ajutorul mâinilor, a unei cărări orizontale în zona mijlocie a spetei. În lungul acestei cusături se fixează capătul riglei, perpendicular pe suprafața pielii, cu latura gradată în sus. Pe această latură se așează, prin cădere normală, șuvițele din partea superioară a cusăturii. Lungimea șuviței se citește la diviziunea atinsă de capătul șuviței.

(5) Finețea fibrei – grosimea firului de lână - se apreciază numai la ovinele cu lână fină și semifină, pe o șuviță de lână prelevată din regiunea centrală a spetei și se exprimă în microni (μ). La ovinele din fermele de elită și de înmulțire (selecție) finețea fibrei se determină cu aparatura de laborator, pe probe recoltate înainte de bonitare și în mod excepțional se poate aprecia de către bonitor cu ochiul liber, folosindu-se și etaloane comparative.

Finețea fibrelor concură la constituirea punctajului pentru nota lână, acordându-se la ovinele cu lână fină 20 de puncte pentru finețea cuprinsă între 18-22 microni, cu o corecție de minus 3 puncte pentru fiecare micron sub 18 sau peste 22 microni. Pentru ovinele cu lână semifină se acordă 20 puncte pentru finețea de 28-32 microni, cu o corecție de minus 3 puncte pentru fiecare micron sub 28 microni sau peste 32 microni.

(6) Ondulația fibrelor se apreciază numai la rasele cu lână fină, pe suvița de lână smulsă din regiunea spetei (pe care se determină finețea), după numărul de ondulații pe centimetru și forma lor, exprimându-se în note de la 1 la 5:

5 se acordă fibrelor care prezintă ondulații uniforme, bine exprimate, în număr de 9 – 10 pe cm;

4 pentru 7 – 8 ondulații normale pe cm;

3 pentru 3 – 5 ondulații pe cm; joase sau întinse, precum și pentru fibrele supraondulate;

1 sau 2 pentru fibre slab ondulate, cu 1 – 3 ondulații pe cm.

Ondulația fibrelor se poate aprecia cu ocazia bonității sau în laborator pe probe prelevate pentru finețe.

(7) Luciul și mătăsozitatea se apreciază după intensitatea cu care fibrele de lână reflectă lumina și după senzația de moale-catifelat imprimată degetelor la palpate. Se apreciază în puncte de la 1 la 5 la rasele cu lână fină și semifină și de la 1 la 10 pentru rasele cu lână grosieră, astfel:

SPECIFICARE	LANA FINA SI SEMIFINA	LANA GROSIERA
lână mătăsoasă cu luciul intens	5	10 – 9
lână catifelată cu luciul normal	4	8 – 7
lână moale cu luciul potrivit	3	6 – 5
lână aspră cu luciul slab	2	4 – 3
lână mată și foarte aspră	1	2 – 1

(8) Culoarea lânii este o însușire foarte importantă pentru calitatea și aspectul produselor textile. Lânurile cele mai valoroase se consideră cele alb-imaculate, urmând în ordine lânurile albe-crem, albe-gri și cele pigmentate. Această însușire se apreciază în funcție de rasă și se notează în puncte, așa cum este reiesă din tabelul de mai jos.

NUANTA CULORII	LÂNĂ FINĂ	LÂNĂ SEMIFINĂ SAU GROSIERĂ
lână albă-imaculat	10 - 6	20 – 16
lână albă-crem-gălbui	5 - 4	15 – 11
lână albă-gri	3 - 2	10 – 6
lână albă cu fibre pigmentate pe gât și pe membre	1	5 – 2
lână albă cu fibre pigmentate pe trunchi	0	1

(9) Uniformitatea lânii se apreciază în puncte în funcție de diferența între lungimea suviței de la spată și de la coapsă. Diferența dintre finețea fibrei de la spată și de la fesă și diferențele de grosime și rezistență de-a lungul fibrelor se apreciază astfel:

SPECIFICARE	PUNCTE	DIFERENȚA LUNGIME (CM)	DIFERENȚA FINETE (MICRONI)	UNIFORMITATEA PE FIBRA
Ovine	10-8	1	2	-
cu	7-6	1.5	3	-
lână	5-4	1.5	4	-
fină	3-2	2	5	strangulată
	1	peste 2	peste 5	lână coaptă
Ovine	5-4	1.5	3	-
cu	3-2	2	5	strangulată
lână	1	peste 2	peste 6	lână coaptă
semifină				

Nu se apreciază la ovinele cu lână grosieră.

(10) Usucul și randamentul. Usucul reprezintă un produs de secreție al pielii, care se depune pe fibra de lână, protejând-o de acțiunea agenților chimici și fizici din mediul înconjurător. El contribuie la aspectul și calitatea generală a lânii, precum și la randamentul lânii la spălare. Usucul și randamentul se apreciază după cantitatea usucului, culoarea și consistența acestuia și după gradul de afectare a lânii de impurități și se notează astfel:

10-8 când usucul este alb, uleios, uniform și protejează fibrele pe o porțiune de $3/4 - 2/3$ din lungime, lâna fiind curată;

7-5 când usucul este galben, de consistența vaselinei, protejând fibrele pe cel puțin $1/2$ din lungime, în lână constatându-se impurități minerale și vegetale;

4-3 când usucul este portocaliu de diferite nuanțe, fluid sau grunjos, abundent sau în cantitate prea mică, iar lâna conține o cantitate însemnată de impurități în șuviță.

2-1 când usucul este brun-ruginiu sau verzui, grunjos sau apos, protejând slab fibrele de lână, imprimându-le o culoare galbuie-roscată, iar lâna este foarte încărcată cu impurități atât în șuvița cât și la suprafață.

(11) Desimea lânii se apreciază prin palpate cu podul palmei și strângerea în mână a lânii de pe diferite regiuni ale corpului, după senzația de plin sau mai puțin plin pe care o lasă. Desimea se apreciază și după lărgimea cărării formată prin desfacerea suvițelor și după aspectul cusăturii lânii. Desimea lânii se notează astfel:

10-7 - lâna foarte deasă; aspectul cojocului compact, cusătura încheiată și fără cărare deschisă pe linia spinării;

6-3 - lâna deasă; cojocul bine format, cusătura încheiată, dar pe linia spinării suvițele de lână se desfac mai ușor lăsând o cărare mai largă pe suprafața pielii;

2-1 - lâna rară sau foarte rară; la palpate degetele intră atât în cojoc, lăsând senzația de gol în palmă, cojocul pare format din suvițe independente iar pe spinare se formează o cărare largă.

(12) Proportia fibrelor groase și fine (păr-puf) în compoziția șuviței - se determină numai la ovinele cu lână grosieră și se apreciază astfel:

10-7 - se acordă la proporția de $1/4 - 1/3$ fibre groase față de fibre fine, fără fibre moarte;

6-4 - când proporția între fibrele groase și fine este de $1/5$ sau $2/5$;

3-1 - când fibrele groase sunt peste $1/2$ din cantitate iar lungimea lor este numai cu $1/3$ mai mare decât a fibrelor fine (lâna stogoșă).

(13) Forma suviței se apreciază numai la ovinele cu lână grosieră și se notează în puncte de la 1 – 10, astfel:

10-7 se acordă lânii în șuvițe clare, neîmpâslite, de forma conică, fibrele fiind puțin ondulate;

6-4 se acordă lânii în șuvițe clare, ușor împâslite, forma suviței conică sau ascuțită;

3-1 se acordă lânii în șuvițe neclare, împâslite, în formă de trestie, tirbuson sau puternic serpuită (creață).

(14) Consecutiv aprecierii însușirilor menționate anterior se acordă „nota pentru calitatea lânii” prin însumarea punctajului parțial obținut pentru fiecare din aceste însușiri și care sunt sintetizate, pentru punctajele minime și maxime ce se pot practic realiza, în tabelul următor:

Nota pentru calitatea lânii

INSUSIREA	OVINE CU LÂNĂ FINĂ		OVINE CU LÂNĂ SEMIFINĂ		OVINE CU LÂNĂ GROSIERĂ	
Lungimea suviței	3	30*	3	30*	1	30**
Finețea fibrei	cca 5	20	cca 2	20	X	X
Ondulația	1	5	X	X	X	X
Luciul și mătăsozitatea	1	5	1	5	1	10
Culoarea	1	10	1	20	1	20
Uniformitatea	1	10	1	5	X	X
Usucul și randamentul	1	10	1	10	1	10
Desimea	1	10	1	10	1	10
Proporția par-puf	X	X	X	X	1	10
Forma suviței	X	X	X	X	1	10
Total	cca 14	100	Cca 10	100	cca 7	100

* Calculat la lungimea lânii de la 1 – 10 cm (la 365 zile).

** Calculat la lungimea lânii de la 1 la 30 cm.

(15) Însușirile care concură la stabilirea notei pentru calitatea lânii, cu excepția lungimii suviței, se apreciază o singură dată în viața productivă a animalului, de regulă la tunsul de bază, sau la oricare alt tuns, dacă nu s-au apreciat la tunsul de bază.

(16) Nota pentru calitatea lânii se acordă și dacă bonitarea nu este urmată de tuns în intervalul de 4 săptămâni, după același procedeu, dar fără a se recalcula lungimea suviței (luându-se în considerare cm determinați la bonitare).

SECȚIUNEA 1.4 CONTROLUL OFICIAL AL PRODUCȚIEI DE PIELICELE

CAPITOLUL VII Bonitarea mieilor după însușirile pielicelei

Art. 32.(1) Aprecierea ovinelor crescute pentru producția de pielicele se bazează pe bonitarea mieilor în prima zi de viață după însușirile pielicelei. Se cuprind în această categorie ovinele din rasa Karakul, metișii de Karakul și ovinele din varietatea Turcană brumărie.

(2) Lucrările de apreciere se organizează la deținătorii care au animale cu apartenența de rasă anterior menționată și care sunt cuprinse în controlul oficial de producție.

(3) Mieii se bonitează după însușirile pielicelei în primele 24 de ore sau în cazuri excepționale cel mai târziu la 48 de ore de la naștere, indiferent de apartenența de rasă sau de starea buclajului pielicelei la această vârstă. Datele obținute la bonitarea mieilor se înregistrează în foaia de bonitare (anexa 5).

(4) Calitatea pielicelelor este determinată de frumusețea și valoarea economică a acestora și depinde de următoarele însușiri mai importante:

- culoarea și nuanța culorii pielicelelor;
- buclajul (ansamblul însușirilor);
- modelarea buclelor;
- calitatea fibrelor din bucle;
- luciul buclajului;
- calitatea pielii.

(5) După culoare și nuanța culorii, în funcție de apartenența de rasă, mieii pentru producerea pielicelelor pot fi:

- negri (arabi);
- brumării (shiras);
- cafenii (comor sau combar);

- suri.

(6) Culoarea neagră este cea mai frecventă și mai prețuită. Miei Karakul negru sunt de regulă pigmentați pe toată suprafața corpului. Petele albe din vârful cozii nu prejudiciază calitatea pielicelei. Petele albe nu sunt admise însă la miei de reproducție pe regiunile corporale acoperite cu buclaj de calitate, deoarece depreciază valoarea pielicelei. De asemenea, nu se admit la reproducție miei cu pete albe pe cap sau cu fibre albe izolate în buclaj. Se preferă nuanța neagră – albastruie, care este în general asociată cu un luciu intens. Nuanța neagră – roșcată este nedorită, având și un luciu slab.

La bonitare, culoarea și nuanța acesteia se apreciază privind mielul de la distanță de cca. 1 – 1,5 m.

În foaia de bonitare se subliniază, după caz, nuanțele: negru – albăstrui, negru (asemănător nuanței de creion negru), negru – roșcat (nuanța roșcat de diferite intensități).

(7) Culoarea brumărie este redată de amestecul de fibre negre și fibre albe. Fibrele albe sunt de regulă mai numeroase și mai lungi față de cele negre.

Culoarea brumărie are trei nuanțe principale, în funcție de proporția firelor negre și a celor albe:

a) brumăriu – deschis: când 80% (70-95%) din totalul fibrelor sunt albe. Pielicelele au de regulă o dungă mediană brumărie mai închisă. Această nuanță este considerată inferioară, mai ales dacă este foarte deschisă.

b) brumăriu – normal: când 60% (40-70%) sunt fibre albe. Pielicelele cu această nuanță au o dungă mediană brumărie mai deschisă sau mai închisă. Nuanța brumăriu-normal este cea preferată.

c) brumăriu – închis: când 25% (10-40%) sunt fibre albe. Această nuanță este considerată inferioară mai ales dacă fibrele negre nu sunt repartizate uniform.

La culoarea brumărie mai pot exista și alte nuanțe specifice, în funcție de variabilitatea raportului între numărul de fibre albe și negre, astfel:

- nuanța liliachie, cea mai preferată, când fibrele au un luciu bun, sunt mătăsoase, cele albe fiind foarte clare, iar cele negre intens pigmentate în negru – albăstrui;

- nuanța oțelului, de asemenea preferată, când se întrunesc condițiile de mai sus, dar fibrele negre sunt mai numeroase;

- nuanța sidefie, când numărul fibrelor negre este mai mare, iar fibrele albe sunt mai lungi decât cele negre, formând la suprafața pielicelei un voal albicios;

- nuanța plumburie, brună – gălbuie și cretată (lăptoasă), care nu sunt dorite, deoarece buclajul are luciul alb sau este chiar lipsit de luciu iar fibrele albe sunt uneori insuficient de clare.

În foaia de bonitare se subliniază, după caz, calificativele: brumăriu – închis, brumăriu – normal sau brumăriu – deschis, adăugându-se nuanța respectivă (liliachie, de oțel, plumburie, etc.). Pentru uniformitatea culorii se subliniază, după caz, calificativele: bună, mijlocie sau slabă.

Uniformitatea culorii împreună cu nuanța culorii constituie însușiri principale ale pielicelelor brumării. Lipsa de uniformitate constituie un defect al acestor pielicele.

Miei ale căror pielicele au fibre albe repartizate pe extremități – cap, membre, vârful cozii, iar pe trunchi numai fibre negre sau fibre albe amestecate cu fibre negre sunt denumiți caciuri.

Pentru reproducție se preferă miei de nuanță brumăriu normal, cât mai uniformă pe toată suprafața pielicelei.

(8) Culoarea comor (kombar) are fibrele arămii, cu nuanțe destul de variate. Această culoare este destul de neuniformă, pielicelele fiind considerate în general inferioare.

Nuanțele culorii comor se apreciază la bonitare ca acelea ale culorii brumării, iar în foaia de bonitare se subliniază, după caz comor – deschis, comor – normal și comor închis.

(9) Culoarea sur reprezintă efectul combinației de culori pe fibră, mai precis, coloritul diferit pe lungimea fibrei, în general baza fibrei fiind de culoare mai închisă (negru, maron, cafeniu) și spre vârf, mai deschis (alb, cafeniu, argintiu, galbui, bej, etc.).

În funcție de combinațiile de culori de la baza și vârful fibrei se obțin diferite nuanțe coloristice, de un deosebit efect estetic, cele mai frecvente fiind:

- nuanța argintie, când la baza fibrele au culoarea negru – intens, iar la vârf, alb sau alb – gri;
- nuanța aurie, când la baza fibrele au culoarea maro – închis spre negru, iar către vârf trece brusc în auriu – deschis;
- nuanța bronzului, când baza fibrei este șatenă, iar vârful este decolorat în alb – gălbui;
- nuanța platinei, când baza fibrei este negru – cafeniu, iar vârful este de culoare crem;
- nuanța chihlimbarului, când baza fibrei este de culoare maron, iar vârful galben clar.

Ca și în cazul pielicelelor brumării, la cele de culoare sur se apreciază uniformitatea coloritului pe suprafața pielicii, acordându-se punctaj maxim pielicelelor care au același colorit pe întreaga suprafață.

În foaia de bonitare se subliniază culoarea, nuanța și uniformitatea, consemnându-se eventualele particularități.

(10) Buclajul este principala însușire care determină valoarea economică a pielicelei și care depinde de conformația și dispunerea specială a fibrelor grupate sub formă de mănunchiuri direcționate într-un anumit sens, formând bucle. Această dispunere a fibrelor se menține timp de câteva zile după nașterea mielului.

Totalitatea buclelor de pe pielică constituie buclajul acesteia.

(11) În creșterea ovinelor pentru pielicele se disting două tipuri de buclaj, diferențiate de preponderența formei buclelor pe întinsul pielicelei, astfel:

- a) buclaj în formă de tuburi, acestea fiind tipul clasic de bucle - de Buchara - Astrahan;
- b) buclaj fără forme tubulare dar cu fibre ordonate în valuri sau oglinzi cu aspect moarat – tipul african.

Tipul buclelor este condiționat de forma în care sunt dispuse fibrele de pe pielica la nașterea mielului.

(12) Buclajul se apreciază după următoarele însușiri:

- tipul – forma buclelor;
- mărimea buclelor;
- gradul de închidere a buclelor;
- direcția de înrulare a buclelor;
- uniformitatea buclelor;
- rezistența și elasticitatea buclelor;
- desimea buclelor;
- modelarea buclelor.

(13) Pielicelele mieilor Karakul, metiși Karakul și Turcană brumărie prezintă frecvent următoarele tipuri – forme de bucle:

- bucle în formă de tub: tub și bob;
- bucle inelate: inel, tirbuson, melc, tigau, secera, semiinele;
- bucle desfăcute: împâslite, vata;
- bucle aplatizate: val, tub-plat, moarat;
- bucle combinate: coastă, coamă.

(14) Buclele sub formă de tub sunt cele mai valorose și preferate, au o formă de țigaretă și lungimea de peste 12 mm.

Tubul este format prin îndoirea, în aceeași direcție, a extremităților fibrelor de la suprafața sa, numite fibre de acoperire, care se îndoie imediat de la ieșirea lor din piele, formând un cerc aproape complet. Fibrele din interiorul tubului, numite fibre intrânde sau de susținere, sunt mai puțin înrulate, îndoite sub formă de seceră la capăt și alcătuiesc un suport pentru fibrele acoperite.

După lungime, buclele sub formă de tub se clasifică în tuburi scurte: 12 – 20 mm, mijlocii: 20 – 35 mm, lungi: peste 35 mm.

Tuburile apar foarte rar pe pielicele mieilor Turcană brumărie, se întâlnesc mai frecvent la mieii metiși Karakul cu Turcană și curent la mieii Karakul.

(15) Buclele sub forma de bob au aceeași structură ca tubul, fiind însă mai scurte și având aspectul unui bob de fasole. Bobul are lungimea sub 12 mm și lărgimea egală cu înălțimea, sau puțin mai mare decât aceasta. După lungime, bobul este mic, sub 8 mm; mijlociu, 8 – 10 mm; mare, 10 – 12 mm.

La Țurcana brumărie, bobul se întâlnește mai frecvent pe pielicelele mieilor ameliorați și foarte rar la cei neameliorați.

(16) Buclele inelate au fibre puține și sunt răsucite în spirală turtită, formând un inel cu axul vertical pe piele. Acest tip de buclă este considerat defectuos la mieii Karakul negru. Inelele se întâlnesc mai frecvent la mieii Țurcană brumărie ameliorată și în special la mieii Țurcană neameliorată, pe gât, spate și coapsă, mai rar pe spinare, șale și crupă.

Semiinelele se deosebesc de inelele complete prin aceea că, vârfurile din buclă descriu numai jumătate din cerc, în loc de un inel întreg. Semiinelele sunt frecvente la mieii Țurcană brumărie.

(17) Buclele sub formă de tirbuson au spirale ca la bucla inelată, însă întinsă mai în sus și cu fibrele răsucite ca un tirbuson.

Tirbusonul este considerat ca o buclă defectuoasă la mieii Karakul și este caracteristic mieilor de rasă Țurcană brumărie, la care se întâlnește mai frecvent pe coapse.

(18) Buclele sub formă de coastă sunt formate din două tuburi așezate spate în spate, cu înrularea fibrelor în ambele direcții; din această cauză sunt late și lungi, de regulă turtite, drepte sau cel mult semirotonde. Coastele, privite de sus, au aspectul acoperișului unei case, cu pante aplecate spre ambele părți. Aceste bucle sunt considerate defectuoase la mieii Karakul negru.

(19) Buclele sub formă de coamă pot fi considerate ca valuri înalte și desfăcute și au forma unor benzi de fibre, mai largi sau mai înguste, despărțite pe linia mediană spre dreapta sau spre stânga. Valoarea pielicelei este mai redusă cu cât bucla are coama mai largă.

(20) Tipul de buclă țigau are un pedicul înalt, alcătuiind spre vârf o spirală în formă de măciucă sau bob de piper. Acest tip de bucle este defectuos.

(21) Buclele sub formă de melc au fibre răsucite, axul buclei fiind mai mult sau mai puțin vertical, în formă de tirbușon gros și scurt, cu baza mai mare decât vârful. Acest tip de buclă este considerat defectuos.

(22) Buclele sub formă de seceră au fibre aplecate într-o parte, cu gradul de închidere de numai 1/4 sau cel mult 1/2. Secerile constituie forma de tranziție de la „oglinzi” la șuviță de lână a ovinelor adulte. Buclele în formă de seceră sunt defectuoase.

(23) Buclele sub formă de vată sunt lipsite de orice modelare, având fibrele îndreptate în diferite direcții, fără ordine; buclele sunt afânate, moi și lipsite de elasticitate. Acestea sunt cele mai defectuoase bucle.

(24) Buclajul desfăcut sau afânat, în general este constituit din bucle slab conturate, din grupe de fibre, fără ca să formeze un mănunchi întreg. Această formă de buclă este cea mai defectuoasă și se întâlnește mai frecvent la mieii Țurcană brumărie, în regiunea coapsei, pe abdomen, partea inferioară a coastelor și flancurilor.

(25) Oglinzile (linsături, lase) au fibrele regulate și drepte sau puțin curbate și paralele între ele, fără îndoirea caracteristică a buclelor.

Oglinzile au un luciu intens și sunt intercalate în bucle regulate. Dacă oglinzile sunt mari, pielicica apare linsă.

Dacă pielicica mieilor Karakul negru este lipsită de buclaj sau are oglinzi pe toată suprafața ei, dar cu un luciu pronunțat și cu ape frumoase, este apreciată în comerț.

Pielicelele mieilor cu bucle sub forma de valuri largi, aproape linse, care se aseamănă cu acelea de la avortoni se numesc „breitschwanz”.

(26) Buclele sub formă de val pot fi considerate structural tuburi lungi și plate, a căror lărgime este mult mai mare decât înălțimea, iar gradul de închidere este foarte redus (1/4), rar ajungând la 1/2.

Pielicelele cu valuri sunt apreciate în comerț datorită luciului lor, deși aceste bucle nu au un grad de închidere bun și pielicelele cu valuri sunt mai puțin valoroase decât acelea cu tub și bob și mai puțin durabile.

Berbecuții cu bucle sub forma de valuri nu se vor reține la reproducție.

(27) La bonitare, tipul buclelor se apreciază privind mielul de la distanță de 1-1,5 m pe ambele laturi ale corpului și stabilind tipul buclelor, de exemplu: tub sau tub și bob, precum și dimensiunea (lungimea) acestora, de exemplu: tub lung sau bob mare etc. După posibilitate se pot alcatui colecții de bucle (eșantioane din pielicele prelucrate cu diferite tipuri de bucle) care se folosesc prin comparație pentru determinarea tipului buclelor.

În foaia de bonitare se subliniază, după caz, tipurile de bucle și dimensiunile constatate și anume: cu două linii tipul predominant și cu o linie tipul secundar. Dacă există mai multe tipuri de bucle acestea se notează chiar dacă nu sunt dorite în creștere.

(28) Mărimea buclelor se apreciază în funcție de:

lungimea buclelor;

lărgimea buclelor;

înălțimea buclelor;

gradul de închidere al buclelor.

(29) Lungimea buclelor la tipurile tub și bob este reprezentată prin suprafața de prindere pe piele a fibrelor care formează bucla, adică distanța de la un capăt la altul al acesteia, măsurată în lungul axului ei.

La bonitare lungimea buclelor se măsoară cu sublerul, până la formarea ochiului bonitorului.

(30) Lărgimea buclelor este redată de distanța maximă între ramura ascendentă și cea descendentă a buclei, adică distanța între punctele cele mai proeminente de pe părțile laterale ale acestor ramuri.

După lărgime, bucele se clasifică în:

- înguste sau mici: cu lărgimea până la 4,5 mm la pielicelele mieilor Karakul negru și metiși sau până la 5 mm la Karakul brumăriu și la mieii din varietatea Țurcană brumărie;

- potrivite sau mijlocii: cu lărgimea între 4,5 și 8 mm la pielicelele mieilor Karakul negru și metiși sau între 5 și 10 mm la pielicelele mieilor Karakul brumăriu și metiși și cele ale mieilor Țurcană brumărie;

- largi sau mari: cu lărgimea între 8 și 12 mm la pielicelele mieilor Karakul negru și metiși sau între 10 și 14 mm la pielicelele mieilor Karakul brumăriu și metiși și la Țurcană brumărie;

- prea largi: cu lărgimea peste 12 mm la pielicelele mieilor Karakul negru și metiși sau peste 14 mm la pielicelele mieilor Karakul brumăriu și metiși și la Țurcana brumărie.

Buclele preferate sunt cele de lărgime mijlocie.

(31) Înălțimea buclelor este distanța de la suprafața pielii până la punctul cel mai înalt al buclei (curbura maximă).

Înălțimea buclelor împreună cu lărgimea lor conditionează forma buclelor.

Buclele se clasifică după înălțimea lor în:

- bucle mijlocii: cu înălțimea egală sau aproape egală cu lărgimea;

- bucle joase: cu lărgimea mult mai mare decât înălțimea. Astfel de bucle au de regulă gradul de închidere incomplet, nu sunt compacte întrucât vârful fibrelor nu revin la baza lor;

- buclele înalte cu înălțimea mult mai mare ca lărgimea: astfel de bucle au fibrele mai lungi, apar ridicate deasupra pielii, desfăcute și cu rezistență slabă.

După înălțime mai există bucle pediculate – la care înrularea fibrelor nu începe imediat la ieșirea lor din piele, ci mai sus. Astfel de bucle nu sunt rezistente.

Buclele înalte se întâlnesc mai frecvent pe pielicelele mieilor Karakul brumăriu și mai des pe acelea ale mieilor Țurcană brumărie.

La bonitare, înălțimea buclelor se apreciază după o anumită rutină, în mod liber, trecând cu mâna peste bucle și stabilind dacă sunt asezate direct pe piele, au înălțimea normală, sunt pediculate etc.

(32) Gradul de închidere al buclelor este determinat de arcul pe care îl descriu fibrele prin înrularea lor. Acest arc este complet (închis) când vârfurile fibrelor ajung la punctul de unde au plecat. Arcul poate forma numai o jumătate sau un sfert de cerc. Buclele apar mai strânse sau mai compacte cu cât gradul de închidere este mai complet.

Buclele de pe pielicelele mieilor Țurcană brumărie au gradul de închidere incomplet ($1/4 - 3/4$), încât apar prea dezvoltate și crescute mai ales la mieii neameliorați.

La bonitare, gradul de închidere al buclelor se determină cu ajutorul unui creion, al cărui vârf se introduce în interiorul buclei, în lungul axului acesteia, desfăcându-se și scoțând la suprafață terminațiile fibrelor componente. În acest fel se examinează mai multe bucle de pe diferite regiuni corporale, determinând gradul de închidere predominant și secundar.

În foaia de bonitare se subliniază după caz: $1/1$, $3/4$, $1/2$ sau $1/4$. Stările intermediare între cele patru grade de închidere menționate se încadrează la unul din aceste grade, mai apropiat de cazul existent.

La buclele cu gradul de închidere de numai $1/4$, vârfurile fibrelor componente se văd la suprafață, fără a fi nevoie să se desfacă bucla cu vârful creionului, ea fiind aproape desfacută.

(33) La bonitare, mărimea buclelor se stabilește măsurând cu compasul, rigla sau șublerul, lungimea, lărgimea sau alte însușiri măsurabile ale unui număr de bucle dominante pe pielicica. După obișnuirea ochiului bonitorului, mărimea buclelor se va putea aprecia în mod liber.

În foaia de bonitare se subliniază, după caz, calificativele: mare; mare - mijlocie; mijlocie; mijlocie - mică sau mică.

Pielicelele cu buclaj mijlociu și mic sunt cele mai valoroase.

(34) Direcția de înrulare a buclelor este redată de sensul în care sunt îndoite fibrele din bucle. În mod normal sensul de înrulare este dinapoi spre înainte, adică de la coadă spre cap (cranial) și de jos în sus și oblic spre cap. Buclele mai sunt uneori înrulate de la cap spre coadă (caudal). De exemplu: tuburile deformate cu aspect de coaste înguste. Această direcție de înrulare la buclajul în formă de tub este nedorită.

La bonitare, direcția de înrulare a buclelor se apreciază trecând cu mâna sau cu peria peste pielicica în direcția cap spre coadă și invers.

În cazul când trecând de la cap spre coadă, buclele se desfac, ele sunt înrulate de la coadă spre cap (cranial); dacă ele se așează mai bine, înrularea este de la cap spre coadă (caudal).

În foaia de bonitare se subliniază, după caz, calificativele: coadă - cap; cap - coadă sau mixtă.

Pentru reproducție se vor reține numai berbecuții cu direcția de înrulare a buclelor de la coadă spre cap, precum și mieluțele cu direcția mixtă.

(35) Uniformitatea buclelor este una din însușirile care contribuie la valoarea pielicelelor; cu cât buclele sunt mai uniforme ca tip și formă pe suprafața pielicelei, cu atât pielicica are o valoare mai mare. Deși nu există pielicele cu buclaj uniform, totuși dacă pe aceeași pielicică se găsesc 3 - 4 tipuri de bucle, valoarea acesteia este mai mică.

Pe pielicica mielului Karakul calitatea buclelor diferă: buclele cele mai bune se găsesc în partea supero-posterioară (crupă, șale și spinare); urmeză în ordinea calității, părțile laterale (partea superioară a coapselor, flancurilor și coastelor până la spate); pe al treilea loc al calității urmeză buclele de pe piept și gât, iar buclele cele mai slabe se găsesc pe cap, stern și partea mijlocie a abdomenului. Pe partea inferioară a coapselor, buclele apar de multe ori șterse.

Buclele de pe trenul anterior sunt de regulă mai crescute și mai desfăcute decât cele de pe trenul posterior.

Pe pielicelele mieilor metiși Karakul și Țurcană brumărie, buclajul este mai puțin uniform decât pe pielicelele mieilor Karakul de rasă curată.

Buclajul unei pielicele este asimetric când tipul și calitatea buclelor nu sunt aceleași pe ambele părți ale pielicelei. Pielicelele cu buclaj asimetric au valoare mai redusă. Asimetria buclajului este mai frecventă la mieii proveniți din fătări gemene (se presupune că ar fi urmare a poziției defectuoase a fătului în uterul mamei), ținând cont de varietate și de gradul de metisare.

La bonitare, uniformitatea buclelor se apreciază de la distanță, examinând mielul pe ambele laturi ale corpului, privind buclajul în ansamblu și stabilind dacă există unul sau mai multe tipuri de bucle, care este suprafața ocupată de același tip de bucle și dacă pe diferite regiuni corporale calitatea buclajului este normal repartizată.

În foaia de bonitare se subliniază, după caz, calificativele: bună, mijlocie, slabă, foarte slabă.

(36) Desimea buclelor este în funcție de distanța între diferitele bucle și contribuie la calitatea pielicelei influențând modelarea și rezistența buclajului.

Pielicelele Karakul și Țurcană brumărie sunt mai frumoase și au o valoare mai mare când au buclele mai dese.

Desimea prea mare dă pielicelei un aspect prea încărcat, iar buclele rare diminuează valoarea pielicelei prin lărgimea prea mare a cusăturilor.

La bonitare, desimea buclelor se apreciază în mod liber, împreună cu lărgimea cusăturilor, privind mielul de la distanța de cca. 1 m, pe ambele părți. În foaia de bonitare se scrie: rară, rară spre mijlocie.

(37) Calitatea fibrelor din buclele de pe pielicelele mieilor Karakul și Țurcană brumărie este una din însușirile principale care deosebesc aceste pielicele de cele ale mieilor din celelalte rase și varietăți de ovine. Această însușire a fibrelor, care determină calitatea și durabilitatea buclajului, depinde de lungimea, grosimea și elasticitatea fibrelor.

Fibrele mătăsoase dau la pipăire senzația care se obține la trecerea mâinii peste catifea sau mătase.

După calitatea fibrelor se mai deosebesc; fibre moi, care la pipăit se simt ca fibrele de bumbac, fibre aspre (aspre și groase la pipăit, ca lâna oilor adulte), fibre sârmoase.

Fibrele mătăsoase au totodată luciul cel mai intens, fiind cele preferate.

Fibrele aspre, lănoase, friabile, prea groase sau prea subțiri, prea lungi sau prea scurte dau bucle inferioare și fără durabilitate.

Calitatea fibrelor se apreciază în ansamblu pe pielică și separat pe piept, abdomen, coadă și membrele posterioare. În foaia de bonitare se subliniază, după caz, calificativele: elastic, mătăsos, normal, dur, aspru, friabil-uscat, moale lănos, peri caduci, etc.

(38) Grosimea fibrelor din bucle contribuie, împreună cu lungimea lor, în mod hotărâtor la calitatea fibrelor și astfel la luciul, gradul de închidere, rezistența și elasticitatea buclelor.

La pielicelele cu buclaj de calitate, fibrele trebuie să fie potrivit de groase, mătăsoase la pipăit și elastice. Fibrele prea groase sunt aspre, friabile, nu au gradul de închidere și nici luciul corespunzător, iar buclajul apare aspru și lipsit de soliditate. Pe de altă parte, fibrele subțiri sau prea subțiri dau bucle lipsite de soliditate, care se desfac prea timpuriu.

La bonitare, grosimea fibrelor se apreciază trecând cu mâna peste bucle și frecând între degetul mare și arătător fibrele din câteva bucle din cele dominante sau din cele secundare, de pe spinare, crupă și laturile corpului.

În foaia de bonitare se subliniază, după caz, calificativele: groasă, mijlocie, fină (subțire).

(39) Lungimea fibrelor împreună cu grosimea lor influențează în mod substanțial calitatea fibrelor și în consecință și calitatea buclajului. Astfel, lungimea fibrelor determină în măsură esențială forma, mărimea, gradul de închidere și rezistența buclelor.

La pielicelele cu bucle de calitate, fibrele trebuie să fie de lungime potrivită, în medie cca 11 mm (8 – 14 mm).

Dintre mieii care au celelalte însușiri egale, se vor prefera cei care au fibrele de lungime uniformă.

La bonitare, lungimea se apreciază, smulgând câteva fibre dintr-o buclă din cele dominante, de pe greabăn și măsurând lungimea pe un dublu - decimetru sau – după o oarecare rutină – prin aprecierea liberă.

În foaia de bonitare se subliniază, după caz, calificativele: foarte lungă, lungă, mijlocie, scurtă, foarte scurtă.

(40) Rezistența și elasticitatea buclajului sunt legate de înălțimea și gradul de închidere al buclilor, de desimea și calitatea fibrelor din bucle, cât și de desimea buclilor între ele (lărgimea cusăturii). Buclele pediculate și înalte, incomplet închise, cu fibre rare, au rezistență slabă.

La mieii Țurcană brumărie și metiși, rezistența și elasticitatea buclilor sunt mult mai reduse ca la mieii Karakul negru. De asemenea, aceste însușiri sunt mai bune dacă nuanța culorii brumării este mai închisă.

La bonitare aceste însușiri se apreciază după senzația de rezistență și elasticitate mai mare sau mai mică, ce se obține la trecerea cu dosul palmei în răspăr peste bucle.

- Rezistența și elasticitatea se notează: bună – când buclajul cedează greu la apăsare, fibrele reducându-și forma inițială imediat după trecerea mâinii; mijlocie – când fibrele revin mai încet; slabă – când revin după un timp mai îndelungat.

(41) Modelarea buclajului este o însușire de ansamblu determinată de așezarea buclilor între ele, cât și de repartiția lor pe suprafața pielicelei.

Modelarea buclajului, desenul acestuia, depinde de lungimea buclilor pe suprafața pielicelei. Când buclele sunt clare, ele dau un aspect de ansamblu sculptat și plăcut.

Buclajul lipsit de modelare nu are desen frumos.

În ce privește felurile modelării, pot exista pielicele cu tuburi paralele, în unghi drept față de linia spinării. De la crupă, tuburile coboară pe coapse, așezându-se ca o semilună, apoi pe o linie orizontală, conturându-se un desen în forma de liră. De regulă buclele se așază perpendicular pe linia spinării și abia mai spre înapoi capată o linie curbă.

Modelarea amestecată are tuburile dispuse în diferite unghiuri între ele, iar liniile pe care sunt așezate sunt neregulate, sinuoase și în diferite direcții.

Între modelările descrise pot exista diferite combinații, de exemplu: liră pe crupă și coapse, iar pe coaste și spate, modelare amestecată, sau liră și paralelă, când pe regiunea costală buclele sunt așezate vertical.

Alte feluri de modelări: modelarea sălbatică – când pe pielicica se găsesc bucle de forme diferite, așezate neregulat, dezarmonic și neclare, ceea ce face ca pielicica să nu prezinte valoare.

La bonitare, modelarea se apreciază examinând mai multe grupe de bucle de pe diferite regiuni corporale.

În foaia de bonitare se subliniază, după caz, calificativele: foarte bună, mijlocie, slabă, iar pentru felul modelării și al desenului; lira, amestecată, paralelă, neprecisă etc.

(42) Luciul buclilor exprimă însușirea acestora de a reflecta lumina cu o intensitate mai mare sau mai mică. Aceasta însușire este una din cele mai importante ale pielicelelor mieilor Karakul și Țurcană brumărie și depinde de structura suprafeței fibrelor și de așezare a lor în bucle.

Pielicelele de calitate trebuie să aibă luciul cât mai pronunțat. Luciul intens se constată de regulă la buclele așezate în rânduri regulate, cu fibre strâns unite și cu vârfurile ascunse.

De asemenea au luciul bun pielecelele cu valuri și oglinzi.

La mieii Karakul brumăriu și Țurcană brumărie luciul buclajului este, în general, mai puțin intens ca la mieii Karakul negru. Mieii Țurcană brumărie ameliorată au luciul buclajului mai bun ca la mieii Țurcană neameliorată.

În foaia de bonitare se subliniază, după caz, calificativele: intens – când luciul este asemănător cu cel al unui obiect care sclipește puternic în bataia razelor de lumină; foarte bun sau bun – când este mai mult sau mai puțin lucitor; mijlociu – când se aseamănă cu luciul dat de un obiect de lac aburit sau de o piele lustruită; slab – când buclele nu reflectă razele de lumină; fără luciul (metalic) – când luciul are nuanța de pe secțiunea unui metal rupt.

(43) Valoarea pielicelelor Karakul, metiși și Țurcană brumărie este condiționată în măsură apreciabilă de însușirile pielii.

La pielicelele cu buclaj de calitate, pielea trebuie să fie subțire, densă și elastică. Pielea cu structură buretoasă nu este de dorit, întrucât este de regulă groasă și determină formarea de bucle largi, cu însușiri inferioare, în timp ce pielea subțire și densă are buclajul mai îngust, cu însușiri bune și fibre de calitate.

La bonitare, grosimea și suplețea pielii se apreciază strângând între degete o cută de piele din regiunea flancului.

În foaia de bonitare se subliniază, după caz, calificativele: foarte groasă sau groasă – când pielea este și buretoasă; subțire sau foarte subțire – când este și densă; foarte subțire.

Pielicelele cu suprafața mai mare sunt superioare.

(44) După aprecierea individuală a mieilor pe baza criteriilor menționate privind însușirile pielicelei, se stabilește clasa de bonitare a fiecărui miel după performanța proprie, ținând seama de însușirile apreciate și notate în foaia de bonitare; aceasta se face prin însumarea punctelor de la însușirile subliniate și se încadrează în clase, în funcție de totalul punctelor realizate.

În cazul când bonitorul subliniază două sau mai multe însușiri (exemplu: tub mijlociu și bob mare) se face media punctajului stabilit pentru însușirile respective.

SECȚIUNEA 1.5 APRECIEREA MIEILOR DUPĂ CONFORMAȚIA CORPORALĂ-CONSTITUȚIE

CAPITOLUL VIII Aprecierea conformației și constituției la rasa Karakul

Art. 33 Scopul aprecierii este reținerea la reproducție a acelor miei care, pe lângă o pielică cu buclaj de calitate superioară, au caractere de rasă bine exprimate, constituție bună și vitalitate ridicată.

Conformația corporală și constituția se apreciază după caracterele de rasă, forma corpului, urechilor, liniei spinării și cozii și după pigmentația mucoasei.

Capul caracteristic rasei Karakul este uscățiv, expresiv, cu profilul nasului berbecat. Capul scurt, larg în partea posterioară și cu nasul prea berbecat denotă încrucișări cu alte rase.

Urechile sunt blegi, de lungime variabilă și cu fibre de păr de pe ele adesea ondulate.

Linia superioară urmează la rasa Karakul un traiect ascendent de la grebăn la crupă, după care urmează o teșitură spre baza cozii.

Coda caracteristică rasei Karakul are un depozit de grăsime la baza – sub forma unui sac bilobat sau triunghiular, în special la metiși – și se termină cu o îndoitură sub forma de „S”. Vârful cozii este uscățiv și subțire, mai scurt sau mai lung și în mod normal ajunge până în dreptul jaretului.

La bonitare caracterele de rasă se apreciază prin examinarea regiunilor menționate.

În foaia de bonitare se subliniază, după caz, calificativele stabilite de bonitor.

Constituția la mieii Karakul și Țurcană brumărie se poate categorisi în patru tipuri:

constituție robustă – caracterizată prin sănătate deplină, vigoare și rezistență; mieii sunt de regulă bine conformați, au scheletul bine dezvoltat și osatura puternică;

constituție grosolană – este exagerarea celei robuste; mieii au pielea groasă, țesut conjunctiv subcutanat abundent, scheletul grosolan și articulațiile proeminente; tipul grosolan nu este de dorit;

constituție fină – caracterizată prin osatură subțire, dar destul de puternică, piele subțire și elastică;

constituție debilă – este exagerarea tipului fin; mieii au capul îngust, urechile subțiri, chiar străvezii, gâtul lung, scheletul foarte fin, membre subțiri și relative lungi, piele subțire.

Pentru reproducție se rețin mieii cu constituție robustă și fină și se elimină cei cu constituție grosolană și debilă.

În foaia de bonitare se subliniază, după caz, calificativele: robustă, fină, grosolană sau debilă, cât și stările de tranziție între acestea.

Pigmentația mucoaselor este strâns legată de tipul constituțional și determinarea ei are o deosebită importanță în special la mieii Karakul brumăriu și Țurcană brumărie, la care s-a constatat existența unui raport strâns între nuanța culorii brumării pe de o parte și constituție și vitalitatea ovinelor, pe de altă parte. Mieii brumării albinotici au vitalitatea redusă și mor, în majoritate de timpuriu, de timpanita cronică. Astfel de miei albinotici, pe lângă constituția debilă sau suprafină, se pot identifica prin nuanța albinotică a culorii mucoasei palatine, a limbii și irisului, care sunt lipsite de pigment, buzele și pleoapele de culoare roz deschis, urechile subțiri, cu o pigmenție foarte slabă.

CAPITOLUL IX Aprecierea conformației corporale – constituției la rasele de lână, lapte și carne

Art.34 Conformația corporală se apreciază prin examinarea exteriorului, avându-se în vedere armonia de ansamblu, calitățile și defectele principalelor regiuni corporale, precum și extinderea lânii.

Constituția se apreciază de asemenea, pe baza datelor de exterior dar exprimă ansamblul de manifestare a funcțiilor vitale ale organismului în relația cu mediul.

Conformația corporală-constituția se apreciază în mod obligatoriu în strânsă relație cu particularitățile definitorii ale raselor sau populațiilor din care fac parte animalele analizate.

Aprecierea conformației corporale- constituției se execută individual, examinându-se extinderea lânii cu ocazia bonitării dinaintea tunsului, iar celelalte însușiri de conformație și constituție, imediat după ce s-a efectuat tunsul.

La ovinele din controlul oficial aprecierea conformației corporale-constituției se face o singură dată în viața animalului, la primul tuns, la care se execută bonitarea.

La ovinele la care este necesar să se facă aprecierea în alte perioade decât la tuns, se vor lua în considerare numai elementele de apreciere a caror examinare este posibilă (calitățile și defectele principalelor regiuni corporale nu se pot aprecia când lâna este prea lungă).

Extinderea lânii pe corp se apreciază după gradul de acoperire cu lână a abdomenului, în principal, a membrelor și capului, în secundar.

Extinderea se apreciază în funcție de rasă și se notează astfel:

5 și 4 – abdomen bine îmbrăcat cu lâna deasă și structura suviței clară, iar extinderea lânii pe cap și membre caracteristice rasei;

3- abdomen îmbrăcat cu lână mai rară și mai scurtă dar cu structura suviței clară; extinderea pe cap și membre caracteristică rasei;

2 – extindere slabă a lânii pe abdomen, cu suvița voalată sau împâslită (la rasele Merinos lâna mai puțin abundentă pe cap și pe membre);

1 – extindere foarte slabă a lânii pe abdomen; lâna rară, împâslită și încărcată de impurități (la rasele Merinos extindere pe cap până la linia urechilor și slabă pe membre).

Caracterele de rasă privind extinderea lânii pe corp sunt:

- la rasa Merinos transilvănean: lâna extinsă până la linia ochilor, pe membre până la genunchi (jaret), abdomenul bine îmbrăcat;
- la rasele Merinos de Palas, Merinos de Stavropol, Merinos caucazian: bine extinsă pe cap până la linia ochilor sau până aproape de vârful botului, pe membre până la genunchi (jaret) sau până la ongloane; abdomenul bine îmbrăcat;
- la rasele Țigaie și Țurcană: lâna mai rară pe abdomen, însă bine acoperit; se admit suprafețe axilare fără lâna mai mari decât la rasele Merinos; pe cap lâna se extinde până la linia urechilor, uneori fruntea fiind acoperită; pe membre lâna coboară până la linia dreaptă dusă pe partea inferioară a abdomenului, uneori coborând până deasupra genunchilor și jaretelor.

Extinderea lânii pe corp, deși este cuprinsă în aprecierea conformației corporale-constituției, se înregistrează separat, fiind însușire folosită în selecție.

Rezultatul aprecierii conformației corporale-constituției se exprimă printr-o notă generală acordată în scara 1-10, astfel:

10-8: se acordă ovinelor bine proporționate cu trunchiul lung, larg și adânc, în forma de cilindru; linia spinării dreaptă, crupa ușor teșită, dar largă; gâtul solid și bine prins cu trunchiul; membrele solide, cu aplomb corect; constituția robustă sau spre fină; extinderea lânii pe corp de minimum nota 4.

La berbecii din rasele cu lâna fină se cer 2-3 falduri în regiunea gâtului, ambele testicule coborate și normal dezvoltate.

La oi se cere ca ugerul să fie bine dezvoltat, globulos, simetric și integrat.

7-5 se acordă ovinelor cu conformație proporționată, cu linia spinării ușor înșeuată, abdomen voluminos, gât relativ subțire și ușor retezat la prinderea cu trunchiul; trunchi și crupă mai puțin largi și membre solide însă cu mici defecte de aplomb; constituție robustă spre fină sau robustă spre grosolană; extinderea lânii de minimum nota 2.

4-1 se acordă ovinelor cu conformație mai puțin proporționată, înalte pe picioare, cu trunchi lung, supt și îngust, linia spinării înșeuată sau arcuită; crupa mult teșită și îngustă; gât lung, slab îmbrăcat cu musculatură, prins defectuos cu trunchiul; defecte de aplomb accentuate; constituție tipică altui tip morfoproductiv, grosolană sau fină; extinderea lânii pe corp de minimum nota 2.

Nota generală rezultată din aprecierea conformației-constituției se înmulțește cu coeficientul 4 și se obțin punctele pentru conformație corporală-constituție.

În cazul aprecierii conformației corporale-constituției în alte perioade decât la tuns, nota acordată se micșorează cu 2 puncte atât în cazul când nu s-a putut aprecia desimea, cât și în cazul când datorită lungimii lânii nu s-au putut examina regiunile corporale.

CAPITOLUL X Individualizarea și înregistrarea animalelor

Art.35 (1) Animalele cuprinse în controlul oficial trebuie să fie individualizate și înregistrate oficial iar numărul matricol să fie unic pentru fiecare animal și niciodată reutilizat.

(2) Metoda de individualizare și înregistrare este cea aprobată prin legislația în vigoare.

(3) Controlul oficial va oferi indicații reale privind identitatea, sexul, rasa, originea și data nașterii animalului.

(4) Originea unui animal va fi înregistrată prin numărul matricol al părinților acestuia, așa cum rezultă din documentele de înregistrare a monei sau însămânțării artificiale, iar identitatea animalului va fi înregistrată prin numărul matricol, rasa, sexul și data nașterii animalului care trebuie înregistrate imediat după fătare.

(5) Identitatea (număr matricol, cod) femelei montate și a masculului care a efectuat monta sau, în cazul însămânțărilor artificiale a masculului de la care provine materialul seminal, trebuie înregistrată în fermă în ziua efectuării monei sau însămânțării artificiale.

(6) Organizația de control va înregistra informațiile privind monta sau însămânțarea artificială cât mai repede posibil, dar nu mai târziu de o lună de la data efectuării monei. Sexul și numărul matricol al descendenților trebuie înregistrate în ziua fătării și notificate organizației de control cel târziu până la prima vizită pentru controlul oficial care succede fătarea.

(7) În cazul transferului de embrioni, înregistrarea trebuie să cuprindă mama genetică, mama receptoare și tatăl.

(8) În cazul în care ferma nu a mai fost cuprinsă în controlul oficial și nu se cunoaște originea animalelor, identitatea va fi stabilită numai pe baza numărului matricol.

(9) Controlorul trebuie să verifice identitatea animalelor la începutul lactației și înainte fiecărui control.

SECȚIUNEA 2 CAPITOLUL XI INSPECȚIA CONTROLULUI OFICIAL.

Art.36 Inspecția controlului oficial

(1) Pentru ca un control să aibă caracter oficial, metodele prin care este efectuat controlul și sunt procesate datele de control trebuie verificate prin inspecție și supracontrol de către persoane autorizate.

(2) Inspecția și supracontrolul trebuie efectuat la 5 – 10% din numărul total de controale oficiale efectuat pe parcursul unui an de control, astfel:

a) supracontrolul este efectuat de personalul organizațiilor de control, autorizat în acest scop;

b) inspecția este efectuată de personalul autorității competente pentru activitatea de ameliorare și reproducție în zootehnie.

Art.37 Norme pentru verificarea originii și descendenței

(1) Pentru datele de origine și descendență, trebuie făcute următoarele verificări:

a) dacă animalul montat este corect identificat;

b) dacă masculul care a efectuat monta este corect identificat;

c) dacă data nașterii se încadrează în +/- 6% din lungimea medie a gestației față de data monei;

d) dacă descendentul animalului montat este corect identificat;

e) dacă masculul care a montat este verificat, fie prin evidențele de IA, fie prin evidențe din care rezultă că masculul care a efectuat monta a fost în fermă în ziua monei sau prin declarația medicului veterinar (ex. în cazul transferului de embrioni).

(2) Suplimentar, pot fi făcute următoarele verificări:

a) verificarea părinților genetici pentru rasele de lapte cu ajutorul grupelor sangvine sau altor metode recunoscute;

b) inspecția vizuală a descendenților.

Art. 38 Norme pentru inspecția și supracontrolul activității de control oficial

(1) Inspecția și supracontrolul trebuie să verifice următoarele aspecte:

a) controalele oficiale să fie efectuate prin metode și cu echipamente aprobate de ICAR și prevăzute în documentația de lucru a controlorilor;

b) echipamentele de control să fie instalate corespunzător, calibrate și utilizate corect;

c) animalele din controlul oficial să fie identificate corespunzător;

d) detectarea și identificarea informațiilor lipsite de precizie prin verificări de rutină;

e) înlocuirea datelor incorecte sau ștergerea lor;

(2) Persoana care face inspecția sau supracontrolul nu are voie să efectueze controlul oficial și prelucrarea datelor;

(3) Persoanele cu atribuții de inspecție și supracontrol nu pot fi împiedicate să-și exercite mandatul iar proprietarul animalelor și controlorul trebuie să pună la dispoziția acestora toate documentele solicitate;

Art. 39 Recomandări pentru inspecția și supracontrolul activității de control oficial

(1) Se recomandă:

- a) Supracontrolul să fie parte a activității de control oficial, iar ocazional să se facă verificări suplimentare;
- b) Rezultatele inspecției activității de control oficial să fie raportate organizației de control, prin rapoarte anuale;
- c) Inspecția să fie repetată ocazional în ferme, turme sau individual, la animalele cu performanțe ridicate, pentru a întreține reputația organizațiilor de control în privința acurateții controlului oficial;
- d) Inspecția și supracontrolul se efectuează fără a preveni proprietarul animalelor și controlorul;

Art.40. Inspecția laboratorului pentru analiza calității laptelui

- (1) Laboratoarele pentru controlul calității laptelui funcționează în baza regulamentului propriu, aprobat de autoritatea competentă pentru activitatea de ameliorare și reproducție.
- (2) Inspecția verifică respectarea regulamentului privind analiza probelor de lapte și aplicarea uniformă a valorilor standard.

Art.41 Angajamente

Proprietarul animalelor care a solicitat efectuarea controlului oficial recunoaște deplina și întreaga valabilitate a prezentelor norme.

SECȚIUNEA 3

PRODUCEREA ȘI TESTAREA BERBECILOR ȘI ȚAPILOR UTILIZAȚI LA ÎNSĂMÂNȚĂRI ARTIFICIALE

CAPITOLUL XII. Alegerea mamelor de berbeci și țapi și nominalizarea împerecherilor

Art. 42. Alegerea femelelor candidate și mame de berbeci și țapi

- (1) Selectarea femelelor candidate mame de berbeci și țapi se efectuează pentru fiecare rasă, cel puțin o dată pe an, la încheierea anului de control.
- (2) Sunt admise candidate mame de berbeci și țapi numai femelele cu origine cunoscută, cu părinți înscrși în secțiunea principală a registrului genealogic al rasei.
- (3) Necesarul de femele candidate mame de berbeci și țapi este de minim 2 femele pentru o mamă de berbec sau țap.
- (4) Caracterele care fac obiectul selecției și ponderea acestora în valoarea de ameliorare globală, estimată printr-un procedeu BLUP sau mai evoluat, sunt aprobate anual de către autoritatea națională competentă la propunerea asociațiilor de crescători.
- (5) Ierarhizarea femelelor mame de berbeci și țapi se face pe baza valorii de ameliorare globale, stabilită printr-un index al valorilor de ameliorare pentru caracterele analizate.

Art.43. Alegerea taților de berbeci și țapi

Necesarul de tați de berbeci și țapi se stabilește de către asociațiile de crescători, dintre cei mai reprezentativi berbeci și țapi amelioratori ai rasei, din țară și din import, la propunerea asociațiilor de crescători.

Art. 44. Nominalizarea împerecherilor

(1) După nominalizarea femelelor mame de berbeci și țapi și a taților de berbeci și țapi se procedează la nominalizarea împerecherilor. Aceasta lucrare urmărește consolidarea însușirilor de producție și exterior corespunzătoare și corectarea unor defecte.

CAPITOLUL XIII Testarea berbecilor și țapilor pentru însămânțări artificiale și admiterea la reproducție a ovinelor și caprinelor**Art. 45. Testarea paternității**

(1) Testarea paternității se face în laboratoare autorizate, cu ajutorul grupelor sangvine sau a altor metode recunoscute și este obligatorie pentru berbecii din rasele de lapte și opțional pentru celelalte rase.

(2) După confirmarea paternității berbecii sunt admiși în testare după performanțe proprii.

Art. 46. Testarea după performanțe proprii

(1) Testarea performanțelor proprii se execută în stațiunile de testare a reproducătorilor și producerea materialului seminal, în conformitate prevederile art. 28.

(2) Pot fi introduși în testare berbeci și țapi în vârstă de până la 2 luni, care provin din mame de berbeci și țapi dacă sunt identificați și înregistrați în conformitate cu sistemul național oficial.

(3) La terminarea testării performanțelor proprii se procedează la estimarea valorii de ameliorare printr-un procedeu BLUP sau mai evoluat. Pe baza valorii de ameliorare se decide promovarea berbecilor și țapilor în altă etapă a testării sau eliminarea acestora, în acord cu prevederile programului de ameliorare.

(4) Berbecii și țapii promovați în altă etapă a selecției sunt apreciați după capacitatea de reproducție care constă în controlul comportamentului sexual, examenul calității materialului seminal.

(5) Berbecii și țapii declarați admiși după cele două etape de testare a performanțelor proprii sunt trecuți în etapa de testare după descendenți, în acord cu prevederile programului de ameliorare.

Art. 47. Testarea după descendenți**A. Testarea pentru producția de carne**

(1) Testarea după descendenți pentru producția de carne se realizează pe un număr minim de 10 fii testați în fermele comerciale, după metodologia prevăzută la art. 29.

(2) Rezultatele testării descendenților testați în alte tipuri de unități, în conformitate cu prezentele norme, pot fi utilizate ca informații suplimentare, pentru creșterea preciziei testării după descendenți pentru producția de carne.

(3) Testarea berbecilor și țapilor după descendenți pentru producția de carne este obligatorie pentru rasele de carne.

(4) Aprecierea berbecilor și țapilor după descendenți pentru producția de carne se face pe baza performanțelor fiilor, înregistrate în controlul oficial al producției de carne și exprimate prin valoarea de ameliorare estimată printr-un procedeu BLUP sau mai evoluat.

B Testarea pentru producția de lapte

(1) Testarea berbecilor și țapilor după descendenți pentru producția de lapte se face pe baza performanțelor obținute de la minim 10 fiice la prima lactație înregistrate în controlul oficial al producției de lapte și exprimate prin valoarea de ameliorare estimată printr-un procedeu BLUP sau mai evoluat.

(2) Testarea berbecilor și țapilor după descendenți pentru producția de lapte este obligatorie pentru rasele de lapte.

Art. 48. Admiterea la reproducție a ovinelor și caprinelor de rasă pură

(1) Fără a se aduce atingere prevederilor alin. 2, toate ovinele și caprinele de reproducție de rasă pură, masculi și femele, care sunt înregistrate într-un registru genealogic trebuie să fie acceptate pentru reproducție.

(2).(a) Masculii de rasă pură de ovine și caprine trebuie să fie acceptați la însămânțări artificiale, iar materialul seminal al acestora să fie utilizat în aceste scopuri, dacă au fost supuși testelor pentru monitorizarea performanțelor și estimarea valorii de ameliorare, conform Deciziei 90/256/EEC, transpusă prin Norma privind metodele de monitorizare a performanțelor și metodele pentru estimarea valorii de ameliorare a animalelor de reproducție de rasă pură din speciile ovine și caprine.

(b) Masculii de rasă pură de ovine și caprine și materialul seminal al acestora trebuie să fie acceptați la testare, în limitele cantitative solicitate pentru monitorizarea performanței și estimarea valorii de ameliorare, conform Deciziei 90/256/EEC, transpusă prin Norma privind metodele de monitorizare a performanțelor și metodele pentru estimarea valorii de ameliorare a animalelor de reproducție de rasă pură din speciile ovine și caprine.

(c) Femelele de rasă pură de ovine și caprine trebuie să fie acceptate la reproducție, precum și ovulele și embrionii lor.

(3) Materialul seminal, ovulele și embrionii trebuie să fie colectați, tratați și stocați de către un centru autorizat sau de personal autorizat.

SECȚIUNEA 4**CAPITOLUL XIV Înființarea și conducerea registrului genealogic**

Art. 49. Pentru recunoașterea oficială o organizație sau asociație a crescătorilor care înființează și conduce registru genealogic, trebuie să solicite această autorităților statului membru pe teritoriul căruia este situat sediul acesteia.

Art. 50. Autoritățile statului membru au obligația de a acredita asociațiile sau organizațiile crescătorilor care înființează și conduc registre genealogice, dacă acestea îndeplinesc următoarele condiții:

1. Sunt persoane juridice, conform legislației în vigoare în statul membru în care se solicită acreditarea;
2. Dovedesc autorităților competente că:
  - a) funcționează eficient;
  - b) au capacitatea de a înregistra corect datele în registru genealogic;
  - c) au un efectiv suficient de mare pentru continuarea programelor de ameliorare a rasei sau pentru prezervarea rasei dacă se consideră necesar;
  - d) pot asigura toate datele necesare pentru continuarea programelor de ameliorare sau conservare;
3. Au un set de reglementări care acoperă:
  - a) definirea caracteristicilor raselor;
  - b) sistemul pentru identificarea animalelor;
  - c) definirea obiectivelor ameliorării;
  - d) modul de utilizare a datelor privind performanțele efectivelor de animale;
  - e) divizarea registrului genealogic, dacă există diferite criterii pentru înscrierea animalelor în registrul genealogic sau dacă există diferite proceduri pentru clasificarea animalelor înscrise în registrul genealogic;
4. Reglementările și procedurile adoptate în acord cu acest articol să dovedească principiul nediscriminării între membrii.

Art. 51 Dacă, referitor la o anumită rasă, într-un stat membru funcționează deja una sau mai multe asociații/organizații ale crescătorilor acreditate, autoritățile statului membru

pot refuza acreditarea unei noi asociații sau organizații a crescătorilor, dacă aceasta pune în pericol existența rasei respective sau periclitează programele zootehnice ale asociațiilor sau organizațiilor existente. În acest caz, statul membru va informa Comisia cu privire la refuzurile și acreditările acordate.

Art. 52. Autoritățile statelor membre pot retrage acreditarea oricărei asociații sau organizații care înființează și conduce registre genealogice dacă aceasta refuză sau ignoră deliberat condițiile prevăzute în 50.

CAPITOLUL XV

Criterii pentru înscrierea animalelor și structura registrului genealogic

Art.53. Pentru a putea fi înscris în secțiunea principală a registrului genealogic, un animal trebuie:

- să fie descendent din părinți și bunici înscrși în registrul genealogic al aceleiași rase;
- să fie identificat după naștere în conformitate cu regulile aceluși registru;
- să aibă un certificat de origine eliberat în conformitate cu regulile aceluși registru.

Art. 54. Secțiunea principală a registrului poate fi divizată în mai multe clase, în conformitate cu performanțele animalelor. Numai animalele care îndeplinesc criteriile din art.53 pot fi incluse în una din aceste clase.

Art. 55. (1) Organizațiile sau asociațiile crescătorilor care înființează și conduc un registru genealogic pot decide dacă o femelă care nu îndeplinește criteriile din art. 53 poate fi înscrisă într-o secțiune suplimentară a registrului genealogic. Femela trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- a) să fie identificată după naștere conform regulilor registrului genealogic;
- b) să corespundă standardului rasei;
- c) să îndeplinească criteriile minime de performanță, conform regulilor registrului;

(2) O femelă a cărei mamă și bunică maternă sunt înscrise în secțiunea suplimentară a registrului genealogic și a cărui tată și doi bunici (tatăl tatălui și tatăl mamei) sunt înscrși în secțiunea principală a registrului genealogic, poate fi considerată de rasă pură și poate fi înscrisă în secțiunea principală a registrului genealogic.

(3) Cerințele menționate la alin.1, lit. b) și c) pot fi diferențiate astfel:

- animale care aparțin rasei dar sunt cu origine necunoscută;
- animale obținute printr-un program de hibridare aprobat de către organizația sau asociația care conduce registrul genealogic.

Art. 56 Organizația care conduce registrul genealogic poate decide ca un mascul care nu corespunde condițiilor de înscriere în registrul genealogic, poate fi înscris într-o secțiune secundară, dacă:

- a) este individualizat după naștere conform regulilor stabilite în registrul genealogic
- b) a fost apreciat conform standardului rasei
- c) corespunde cerințelor minime stabilite în registrul genealogic.

Art. 57. Dacă un registru genealogic conține mai multe clase ale secțiunii principale, un animal care a fost înscris în alt registru genealogic al aceleiași rase și care are caracteristici distincte de populația de aceeași rasă înscrisă în registrul genealogic de destinație, poate fi înscris în clasa din registru pentru care îndeplinește condițiile.

CAPITOLUL XVI Certificarea originii și a valorii de ameliorare

Art. 58. (1) În certificatul de origine pentru animalele de rasă pură din speciile ovine și caprine trebuie înscrise următoarele:

- organizația care îl eliberează
- numele registrului genealogic
- numărul de înscriere în registru genealogic
- data eliberării
- sistemul de identificare a animalului
- numărul de identificare
- data nașterii

- rasa
- sexul
- numele și adresa crescătorului
- numele și adresa proprietarului
- originea: tatăl,   bunicul patern   bunica paternă
- nr. din registru genealogic   nr. din registru genealogic   nr. din registru genealogic;
- mama,   bunicul matern,   bunica maternă
- nr. din registru genealogic   nr. din registru genealogic   nr. din registru genealogic.

(2) Rezultatele testului performanțelor proprii și valoarea de ameliorare estimată după ascendenți ale animalului, ale părinților și ale bunicilor, sunt incluse în certificatul de origine, conform Deciziei 90/256/EEC, transpusă prin Norma privind metodele de monitorizare a performanțelor și metodele pentru estimarea valorii de ameliorare a animalelor de reproducție de rasă pură din speciile ovine și caprine.

Art. 59. Particularitățile precizate la art. 58 sunt conținute de:

a) certificatul de origine, în conformitate cu modelul din anexa 1

sau

b) documentele care însoțesc ovinele și caprinele de rasă pură, caz în care autoritatea competentă va certifica faptul că datele specificate la art. 58 sunt conținute în documente, după următoarea formulă „Subsemnatul certific că aceste documente conțin datele menționate în art. 1 din Decizia 90/258/EEC, transpus prin art. 58 din Normele de apreciere a ovinelor și caprinelor de reproducție”.

Art. 60 În certificatul de origine pentru materialul seminal provenit de la berbeci și țapi de rasă pură trebuie menționate următoarele:

a) toate datele specificate la art.58, cu privire la berbecul donator sau țapul donator, și în cazul raselor de lapte, grupa sangvină a acestuia sau rezultatele unui test ce oferă garanții științifice echivalente

b) informații ce permit identificarea materialului seminal, data colectării acestuia, precum și numele și adresa centrului de colectare a materialului seminal și a destinatarului.

Art. 61. Datele la care se referă art. 60 pot fi indicate:

a) printr-un certificat de origine, în conformitate cu modelul din anexa 2

sau

b) prin documente ce însoțesc materialul seminal de la ovinele și caprinele de rasă pură, caz în care autoritatea competentă trebuie să certifice că datele specificate la art. 60 sunt conținute de documente, prin următoarea formulă „Subsemnatul, certific că aceste documente conțin datele menționate în art. 3 din Decizia 90/258/EEC, transpus prin art. 60 din Normele de apreciere a ovinelor și caprinelor de reproducție”.

Art. 62. (1) În certificatul de origine pentru ovule provenite de la ovine și caprine din rasă pură, trebuie menționate următoarele:

-toate datele specificate la art.58 cu privire la oaia sau capra donatoare

-informații care permit identificarea ovulului, data colectării acestuia, numele și adresa centrului de colectare a ovulului și a destinatarului.

(2) Atunci când există mai mult de un ovul într-o paietă, aceasta trebuie să fie precizată în mod clar, toate ovulele din paietă trebuind să aibă aceiași părinți.

Art. 63. Datele la care se referă art. 62 pot fi indicate:

a) printr-un certificat de origine, în conformitate cu modelul din anexa 3

sau

b) prin documente care însoțesc ovulele ovinelor și caprinelor de rasă pură, caz în care autoritatea competentă trebuie să certifica faptul că datele specificate la art. 62 sunt conținute de documente, prin următoarea formulă „Subsemnatul, certific că aceste documente conțin datele menționate în art 5 din Decizia 90/258/EEC, transpus prin art. 62 Normele de apreciere a ovinelor și caprinelor de reproducție”.

Art. 64 (1) În certificatul de origine pentru embrioni proveniți de la ovine și caprine din rasă pură, trebuie menționate următoarele:

-toate datele specificate la art.58 cu privire la oaia sau capra donatoare și

toate datele specificate la art. 60, cu privire la berbecul sau țapul donator.

-informații care permit identificarea embrionilor, data de înșămânțare sau fecundare, data colectării acestuia, numele și adresa centrului de colectare a embrionului și a destinatarului.

(2) Atunci când există mai mult de un embrion într-o paită, aceasta trebuie să fie precizată în mod clar, toți embrionii din paită trebuind să aibă aceeași părinți.

Art. 65. Datele la care se referă art. 64 pot fi indicate:

a) printr-un certificat de origine, în conformitate cu modelul din anexa 4

b) prin documente care însoțesc embrionii ovinelor și caprinelor de rasă pură, caz în care autoritatea competentă trebuie să certifica faptul că datele specificate la art. 64 sunt conținute de documente, prin următoarea formulă „Subsemnatul, certific că aceste documente conțin datele menționate în art. 7 din Decizia 90/258/EEC, transpus prin art. 64 din Normele de apreciere a ovinelor și caprinelor de reproducție”.

Art. 66. Până la aderarea României la Uniunea Europeană, în prezentul ordin, prin termenii „Comisia” și „Stat membru” se înțelege „România” .

**Anexe la Normele
de apreciere a ovinelor
și caprinelor de reproducție**

Anexa nr.1

CERTIFICAT DE ORIGINE
pentru animale de reproducție rasă pură din speciile ovine și caprine

Organizația care îl eliberează.....

Numele registrului genealogic.....

Numărul de înscriere în registru genealogic.....

Sistemul de identificare a animalului (crotalie, tatuaj, etc).

Numărul de identificare.....

Numele animalului (opțional).....

Data nașterii, rasa, sexul.....

Numele și adresa crescătorului.....

Numele și adresa proprietarului.....

TT: nr. matricol.....

nr. din registru genealogic

Tata: nr. matricol .....

nr. din registru genealogic...

MT: nr. matricol.....

nr. din registru genealogic

TM: nr. matricol.....

nr. din registru genealogic...

Mama: nr. matricol...

nr. din registru genealogic...

MM: nr. matricol.....

nr. din registru genealogic...

Rezultatele actualizate ale testelor de performanță și rezultatele valorii de ameliorare estimate ale performanțelor proprii și ale ascendenților, părinți și bunici

Întocmit ..... la.....

Semnătura.....

NUMELE CU MAJUSCULE SI FUNCTIA SEMNATARULUI

Anexa nr.2

CERTIFICAT DE ORIGINE

pentru comerțul intracomunitar cu material seminal de la berbeci și țapi de reproducție de rasă pură

A. Particularitățile berbecului sau țapului donator

1. Organizația care îl eliberează.....
 Numele registrului genealogic.....
 Numărul de înscriere în registru genealogic.....
 Sistemul de identificare a animalului (crotalie, tatuaj, etc).
 Numărul de identificare.....
 Grupa sangvină sau testul echivalent (1).....
 Numele animalului (opțional).....
 Data nașterii, rasa.....
 Numele și adresa crescătorului.....
 Numele și adresa proprietarului.....

TT: nr. matricol.....

nr. din registru genealogic

Tata: nr. matricol .....

nr. din registru genealogic...

MT: nr. matricol.....

nr. din registru genealogic

TM: nr. matricol.....

nr. din registru genealogic...

Mama: nr. matricol...

nr. din registru genealogic...

MM: nr. matricol.....

nr. din registru genealogic...

2. Rezultatele actualizate ale testelor de performanță și rezultatele valorii de ameliorare estimate ale performanțelor proprii și ale ascendenților, părinți și bunici

Întocmit ..... la.....

Semnătura.....

NUMELE CU MAJUSCULE SI FUNCTIA SEMNATARULUI

B. Particularitățile materialului seminal

Sistemul de identificare a materialului seminal (culoare, număr).....

Identificare.....

I.

Număr de doze	Data(ele)de colectare	Nr. identificare a animalului donator	Rasa

II. Originea materialului seminal

Adresa centrului (elor) de colectare a materialului seminal.....

Destinația materialului seminal.....

Numele și adresa destinatarului

Întocmit ..... la.....

Semnătura.....

NUMELE CU MAJUSCULE ȘI FUNCTIA SEMNATARULUI

(1) Pentru rasele de lapte

CERTIFICAT DE ORIGINE

pentru ovule de la animalele de reproducție de rasă pură din speciile ovine și caprine

A. Informații cu privire la oaia sau capra donatoare

1. Organizația care îl eliberează.....
 Numele registrului genealogic.....
 Numărul de înscriere în registru genealogic.....
 Sistemul de identificare a animalului (crotalie, tatuaj, etc.).....
 Numărul de identificare.....
 Numele animalului (opțional).....
 Data nașterii, rasa,.....
 Numele și adresa crescătorului.....
 Numele și adresa proprietarului.....

TT: nr. matricol.....
 nr. din registru genealogic.....

Tata: nr. matricol .....
 nr. din registru genealogic.....

MT: nr. matricol.....
 nr. din registru genealogic.....

TM: nr. matricol.....
 nr. din registru genealogic..... Mama: nr. matricol.....

nr. din registru genealogic.....
 MM: nr. matricol.....
 nr. din registru genealogic.....

2. Rezultatele actualizate ale testelor de performanță și rezultatele valorii de ameliorare estimate ale performanțelor proprii și ale ascendenților, părinți și bunici

Întocmit ..... la.....
 Semnătura.....

NUMELE CU MAJUSCULE ȘI FUNCȚIA SEMNATARULUI

B. Particularitățile ovulelor

Sistemul de identificare a ovulelor (culoare, număr).....
 Identificare.....

Număr de ovule pe paietă

I. Număr de ovule/ Data(ele) colectării/ Identificarea oii sau caprei/ Rasa/

II. Originea ovulelor

Numele și adresa centrului (elor) de colectare a ovulelor.....

Destinația ovulelor.....

Numele și adresa destinatarului

Întocmit ..... la.....

Semnătura.....

NUMELE CU MAJUSCULE ȘI FUNCȚIA SEMNATARULUI

Anexa nr.4

CERTIFICAT DE ORIGINE

pentru embrioni de la animalele de reproducție de rasă pură din speciile ovine și caprine

A. Informații cu privire la berbecul sau țapul donator

1. Organizația care îl eliberează.....
 Numele registrului genealogic.....
 Numărul de înscriere în registru genealogic...
 Sistemul de identificare a animalului (crotalie, tatuaj, etc).....
 Numărul de identificare.....
 Grupa sangvină sau testul echivalent (1) .....
 Numele animalului (opțional).....
 Data nașterii, rasa.....
 Numele și adresa crescătorului.....
 Numele și adresa proprietarului.....

TT: nr. matricol.....
 nr. din registru genealogic...

Tata: nr. matricol .....

nr. din registru genealogic...

MT: nr. matricol...
 nr. din registru genealogic...

TM: nr. matricol.....
 nr. din registru genealogic...

Mama: nr. matricol.....

nr. din registru genealogic...

MM: nr. matricol...
 nr. din registru genealogic...

2. Rezultatele actualizate ale testelor de performanță și rezultatele valorii de ameliorare estimate ale performanțelor proprii și ale ascendenților, părinți și bunici

B. Informații cu privire la oaia sau capra donatoare

1. Organizația care îl eliberează.....
 Numele registrului genealogic.....
 Numărul de înscriere în registru genealogic...
 Sistemul de identificare a animalului (crotalie, tatuaj, etc).....
 Numărul de identificare.....
 Numele animalului (opțional).....
 Data nașterii, rasa, sex.....
 Numele și adresa crescătorului.....
 Numele și adresa proprietarului.....

TT: nr. matricol.....
 nr. din registru genealogic...

Tata: nr. matricol ...

nr. din registru genealogic...

MT: nr. matricol.....
 nr. din registru genealogic...

TM: nr. matricol.....
 nr. din registru genealogic...

Mama: nr. matricol...

nr. din registru genealogic.....

MM: nr. matricol.....
 nr. din registru genealogic...

2. Rezultatele actualizate ale testelor de performanță și rezultatele valorii de ameliorare estimate ale performanțelor proprii și ale ascendenților, părinți și bunici.

Întocmit ..... la.....

Semnătura.....

NUMELE CU MAJUSCULE SI FUNCTIA SEMNATARULUI

C. Particularitățile embrionilor

Sistemul de identificare a materialului seminal (culoare, număr).....

Număr de identificare.....

Numărul de embrioni pe paietă.....

I.

Numărul de embrioni	Data însămânțării	Data recoltării	Nr. identificare al oii sau caprei donatoare și berbecului sau țapului donator	Rasa

II. Originea embrionilor

Adresa centrului (elor) de colectare embrionilor

Destinația embrionilor.....

Numele și adresa destinatarului.....

Întocmit ..... la.....

Semnătura.....

NUMELE CU MAJUSCULE ȘI FUNCTIA SEMNATARULUI

Anexa nr. 5

FOAIE DE BONITARE

Numărul matricol: ..... sexul: ..... rasa-varietatea:.....

Data nașterii.....Data bonitării.....Nr.RG.....

Detinator (ferma-localitatea-crescător) .....

I. APRECIEREA PERFORMANTEI PROPRII

PUNCTAJ

	PUNCTAJ
<p>1. CULOAREA PIELICELEI</p> <p>a) neagră: negru-albăstrui(100), negru (75), negru-roșcat (25); b) brumăriu: normal (100), închis (60), deschis (50); c) comor: normal (75), închis (50), deschis (25); d) sur-argintiu sau bronz (125); auriu, platinu sau nuanța oțelului(100); nuanța chihlimbarului (75). <i>Uniformitatea</i>: bună (30), mijlocie (20), slabă (10). <i>Particularități de culoare</i> .....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>2. BUCLAJUL PIELICELEI</p> <p>Forma buclei :</p> <p>a) tub: tub-lung (135), mijlociu (115), scurt (90); bob mare (90), mijlociu (75), mic (60) b) inelate: inele (60), tirbuson (60), melc, tigau, secera, semiinele (40); c) bucle desfăcute: impislite (30), vata (25); d) bucle aplatizate: - val cu luciu intens(120), cu luciu bun(100), fara luciu(50); - tub-plat: cu luciu intens(120), cu luciu bun(90), fără luciu (60); - moarat: cu luciu intens(125), cu luciu bun(100), fără luciu(50); - combinate: coasta, coama (50).</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>Mărimea buclei: mijlocie(25), mijlocie-mică(20), mică(10), mare (5). Gradul de închidere a buclei: 1/1 (50), 3/4 (40), 1/2 (30), 1/4 (20). Direcția de înrulare: coadă-cap (25), cap-coadă (20), mixtă (10). Uniformitatea buclelor: bună (50), mijlocie (25), slabă (20). Rezistența și elasticitatea: bună (50), mijlocie (25), slabă (20).</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>Desimea buclelor: deasă (25), potrivit de deasă (10), rară (5). Modelarea buclelor: foarte bună(50), bună(5), satisfăcătoare(10), slabă(5). Model predominant .....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

<p>3. CALITATEA FIBREI</p> <ul style="list-style-type: none"> • în ansamblu: - mătăsoasă (50), aspră (25), moale (15), lănoasă(10); uscata (10), friabilă (5); - grosimea: normală (10), subțire (5), groasă (5); - lungimea: mijlocie (10), lungă (5), scurtă (5). 	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>4. LUCIUL FIBREI SI BUCLAJULUI</p> <ul style="list-style-type: none"> - intens (75), bun (60), satisfăcător (50), slab-metalic (30), mat-fără luciu (10) 	<p>.....</p>
<p>5. PIELEA</p> <ul style="list-style-type: none"> - după grosime: subțire-normală (25), foarte subțire (20), groasă (10), foarte groasă (5); - după mărime: mare (15), mijlocie (10), mică (5). 	<p>.....</p> <p>.....</p>

II. APRECIEREA CONFORMATIEI CORPORALE-CONSTITUTIEI

<p>1. CONFORMATIA CORPORALA</p> <ul style="list-style-type: none"> - cap: tipic (3), semitipic (2), atipic (1); - linia superioară: tipică (2), semitipică (2), atipic (1); - coada: tringhiulară cu S (2), semitipică (2), fără S – lungă (1) 	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>2. CONSTITUTIA</p> <ul style="list-style-type: none"> - robusta (3), fină (2), grosolană (2), debilă (1) Pigmentația mucoasei..... 	<p>.....</p>

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI – CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.U.I. 427282; Atribut fiscal R, IBAN: RO75RNCB5101000000120001 Banca Comercială Română – S.A. – Sucursala „Unirea” București și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București (alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 318.51.29/150, fax 318.51.15, E-mail: marketing@ramo.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1, bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 411.58.33 și 410.47.30, tel./fax 410.77.36 și 410.47.23

Tiparul: Regia Autonomă „Monitorul Oficial”

5 948368 122789